

Dadaizmus

BcA. Alžbeta Furtkevičová

Diplomová práce
2021

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací
Ateliér Design obuvi

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **BcA. Alžbeta Furtkevičová**
Osobní číslo: **K19377**
Studijní program: **N8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Multimédia a design – Design obuvi**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Dadaismus**

Zásady pro vypracování

1. Teoretická část:

Zpracujte téma uměleckého směru dadaismus a jeho vliv na design a módu. Uveďte umělce, kteří tvořili v tomto uměleckém období. Představte designéry využívající prvky dadaismu.

2. Praktická část:

Vypracujte kolekci obuvi a módních doplňků, kde naplno využijete teoretické znalosti nabyté v teoretické části. Představte kolekci čtyř párů obuvi a čtyř módních doplňků,

kteří doplníte o kresebné návrhy, konstrukční řešení a technický popis dokumentující jednotlivý vývoj modelů. Součástí předané písemné práce je dodání elektronické verze diplomové práce na Flash disku, které bude obsahovat také samostatné fotografie v tiskové kvalitě z praktické části diplomové práce. Formát pro bitmapové podklady: JPEG, barevný prostor RGB, rozlišení 300 dpi, 250 mm delší strana. Formát pro vektory: AI, EPS, PDF, loga a texty v křivkách.

Rozsah diplomové práce: minimálně 45 normostran Rozsah příloh: minimálně 15 stran

Forma vypracování diplomové práce: tištěná

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**
Jazyk zpracování: **Slovenština**

Seznam doporučené literatury:

INGRAM, Catherine. Seznamte se: Dalí. Ilustroval Andrew RAE, přeložil Jan PODZIMEK. Praha: Grada, 2015. ISBN 9788024755601.
MORRIS, Desmond. Životy surrealistů. Přeložil Denis KOSTOMITSOPOULOS. [Trnová]: Bourdon, 2018. ISBN 9788090699632.
Dawber, M. (2012). *Modern vintage illustration*. London: Batsford. ISBN 9781849940320
ELGER, Dietmar, GROSENICK, Uta, ed. Dadaismus. [Praha]: Slovart, c2004. ISBN 80-7209-661-3.
DE MICHELI, Mario. Umělecké avantgardy dvacátého století. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1964. Teorie a kritika (SNKLU).

Vedoucí diplomové práce: **MgA. Jana Buch**
Ateliér Design obuvi

Datum zadání diplomové práce: **1. prosince 2020**

Termín odevzdání diplomové práce: **21. května 2021**

doc. Mgr. Irena Armutidisová
děkan

MgA. Jana Buch
vedoucí ateliéru

Ve Zlíně dne 15. prosince 2020

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ / DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské/diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že:

- jsem na bakalářské/diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně dne: 4.5.2021

Jméno a příjmení studenta: Alžběta Fortkevičová

podpis studenta

ABSTRAKT

Teoretická časť diplomovej práce je zameraná na miesta vzniku hnutia dadaizmus v jednotlivých krajinách a etapách. Pojednáva o umelcoch tvoriacich v tomto období a o ich najvýznamnejších dielach. Okrem toho skúma tvorbu v grafickom odvetví, móдне tendencie a ich inovatívny prístup. Praktická časť implementuje dadaistické myšlienky v koncepte súčasnej pandemickej situácie. Dokladá ideový vývoj od návrhov po realizáciu jednotlivých modelov.

Kľúčové slová: Dadaizmus, pandémie, izbové rastliny

ABSTRACT

Theoretical part of my thesis is focused on places where Dadaist movement has been established in different countries and stages. Thesis deals about artists who created in this period, and their most significant works. Apart of that it is investigating creations of graphic industry, fashion trends and it's innovative approach. Practical part implements Dadaistic ideas in concept of curren pandemic situation. Proves development of ideas from design until realisation of each model

Keywords: Dadaism, pandemic, plants

Na prvom mieste by som rada poďakovala MgA. Jane Buch za jej odborné vedenie a poznatky, ktoré mi predávala počas piatich rokov štúdia. Ďakujem rodičom, za všestrannú pomoc, bez ktorej by som sa nezaobišla. Veľké ďakujem patrí každému, kto sa akokoľvek podujal na výrobe diplomovej kolekcie. A na koniec by som taktiež rada poďakovala spolužiačkam za 5 rokov štúdia, v ktorom sme sa spoločne posúvali.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

OBSAH	7
ÚVOD	9
I. 10	
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 DADAIZMUS	11
1.1 STREDISKÁ VZNIKU DADAIZMU.....	11
1.1.1 <i>Počiatok dada v Zürichu</i>	12
1.1.2 <i>Nemecké dada</i>	12
1.1.3 <i>Newyorské dada</i>	14
1.1.4 <i>Koniec dada v Paríži</i>	14
2 UMELCI ANTI-UMENIA DADA	16
2.1 MARCEL DUCHAMP	16
2.1.1 <i>Inšpirácia Elsou von Freytag-Loringhoven k vznikajúcemu ready-made</i>	19
2.2 MAN RAY	22
2.3 RAOUL HAUSMANN	23
2.3.1 <i>Fotomontáž</i>	24
2.4 HANNA HÖCH	26
2.5 JOHANNES BAADER	30
3 ANTI GRAFIKA A SÚČASNÁ PODOBA FOTOMONTÁŽE	33
3.1 JULIEN PACAUD	34
3.2 SUPER MARIO NINJA TOWN	36
3.3 SONIA ROY	37
4 ANTI MÓDA	39
4.1 FRANCESCO RISSO – MARNI	40
4.2 RICK OWENS	42
4.3 MAISON MARGIELA	43
II. 47	
PRAKTICKÁ ČÁST	47
5 AUTORSKÉ ZHRNUTIE	48
6 KONCEPT	49
7 KOLEKCIA „103 DNÍ GUTACE“	50
7.1 CIELOVÝ ZÁKAZNÍK	50
7.2 MOODBOARD	51
7.3 FAREBNOSŤ A MATERIÁLY	52
7.4 PODOŠVY	53
8 DESIGN OBUVI A DOPLNKOV	54
8.1 VYŠŠÍ DÍVČÍ	55
8.1.1 <i>Šípkový Ficus Elastica</i>	56
8.2 VZHŮRU K VÝŠKÁM	57
8.2.1 <i>Multikulturní setkání</i>	58
8.3 BALKÓNOVÝ BALKÁN	59
8.3.1 <i>Florazol</i>	60
8.4 HVĚZDA PARETU	61
8.4.1 <i>Vzdochotesno</i>	62
ZÁVER	63

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	65
SEZNAM OBRÁZKŮ	68
SEZNAM PŘÍLOH.....	71

ÚVOD

Absurdita. Jedno zo synonymým výstižne opisujúcich dadaistický smer. Aké by to bolo keby sa skupina dadaistov ocitla v tomto storočí, v tento rok a v tento deň? Dnešná doba je absurdná, ale žiaľ iným spôsobom. Sme zahltení dátami a samotu už nevnímame ako hrozbu. Strácame prehľad o čase a sme príliš zaneprázdnení prácou, až zabúdame na svoje jedinečné bytie. Syndróm vyhorenia a depresie sú dnešným neslávne známym fenoménom. Prečo teda život berieme tak vážne, až nechávame odplávať vlastnú podstatu? Dovolím si citovať známeho britského komika Charlieho Chaplina, ktorý tvrdí, že „deň bez smiechu je stratený“. Optimizmus nie je žiadna alternatívna medicína, len sa niekedy v našich dňoch plných starostí zabudneme radovať a smiať.

Moja tvorba sa formovala postupom štúdia, kedy som na svojom počiatku považovala za neperspektívne tvoriť niečo „nezmyselné“. Bol to strach, z nepochopenia. Dnes si už na otázku akí by dadaisti v prítomnosti boli dokážem odpovedať jasnejšie. Sme to my všetci umelci, ktorí vtip a radosť predávajú aj okoliu prostredníctvom našej vlastnej tvorby. Dadaizmus je smerom, ktorí bojoval proti klasickému umeniu a ja fascinovaná touto myšlienkou, budem zo všetkých síl bojovať proti komerčnému dizajnu. Absurdita dadaistov v ich práci, sa pre mňa stala veľmi inšpiratívnym námetom pri samotnom výbere témy.

Cieľom mojej diplomovej práce je poukázať na to, že dizajn nemusí mať význam ani funkciu a tiež, že zmysel mojej kolekcie môže byť postavený na nezmysle. Ako malá som pri nastupovaní do prvej triedy základnej školy, pri otázke triednej učiteľky aké ovocie mám najradšej, jednoznačne a nezaujato odpovedala „pečené buchty“. Tak absurdne ako som odpovedala svojej učiteľke a tak absurdne ako vyzerala moja prvá obuv inšpirovaná vodou, by som chcela svoju cestu aj zakončiť svojou diplomovou prácou. Lebo úsmev a smiech nič nestojí.

Teoretická časť diplomovej práce sa zaoberá historickým vývojom dadaizmu v jednotlivých krajinách. Súčasťou vývoju je aj zmapovanie najznámejších dadaistov pôsobiacich v tomto hnutí. Podstatným zámerom je porovnanie historickej tvorby dada so súčasnou dobou vývoja v móde a grafike. Tieto znalosti mi pomohli sa zorientovať a dali mi užitočný pohľad, ktorý som zúžitkovala v praktickej časti.

Praktická časť je zameraná na koncept kolekcie, inšpiráciu a popis jednotlivých modelov.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 DADAIZMUS

Avantgardným umeleckým smerom na počiatku roku 1916 sa v literárnom kabarete Voltaire stal dadaizmus. Pomenovanie dada vzniklo za náhodných okolností, ktoré predznamenal Tristan Tzara. ¹ 6. 2. 1916 v 6 hodin večer prý básnik Tristan Tzara rozevřel malý Larossův slovník a kapka vody z kapátka, které kdosi držel nad stránkou, se rozpleskla na slově „dada“ (ve francouzštině „detský koníček“).²

Dadaizmus sa týmto prejavuje ako smer formovaný náhodou, čím vybočuje od racionálneho uvažovania. Absurdnú myšlienku, ktorú v sebe niesol, vytvárali najmä jeho prívrženci, ktorí začali spochybňovať doterajšie vnímanie umenia. Hlavné charakteristické námety sa opierali o humor, provokáciu, uvoľňovanie fantázie ale taktiež aj o protiklady.

Elger Dietmar v svojej knihe Dadaizmus tento smer opisuje ako: *Dadaismus nebyl výlučně uměleckým, literárním, hudebním, politickým, nebo filosofickým hnutím. Byl vlastně tím vším a současně opakem: protiuměleckým, provokativně literárním, hravě hudebním, radikálně politickým, ale antiparlamentním a někdy prostě dětským.*³

Fascinujúcim faktom tohoto obdobia je, že umelci dadaizmu neboli inovátormi. V skutočnosti vlastne opätovne spracovávali existujúce materiály, ktoré sa vymedzovali voči estetickému vnímaniu. Práve toto obdobie prinieslo nové umelecké techniky ako fotomontáž alebo koláž, ktoré taktiež využívali pri tvorbe svojich obrazov.⁴

Aj napriek tomu, že dadaizmus čelil obrovskej kritike zo strany klasických umelcov, stal sa veľmi vplyvným smerom v rozvoji budúcnosti umenia. Ich revolúcia v umení spôsobila rozvrat vtedajšieho chápania estetiky. Navzdory tomu, že dadaizmus netrval dlho, jeho myšlienky a postoje formovali nástup ďalších avantgardných hnutí ako surrealizmus, konceptualizmus, akčné umenie a mnoho ďalších.

1.1 Strediská vzniku Dadaizmu

Dada reagovalo predovšetkým na vtedajšiu politickú situáciu, preto sa dá predpokladať, že jej krátke pôsobenie bolo práve akýmsi vyjadrením nesúhlasu a nespokojnosti. Stredisko vzniku v svojom najaktívnejšom období sa považuje novozaložený kabaret Voltaire v Zürichu Hugom Ballom. Hnutie svoj koniec datuje na koniec 20. rokov v Paríži.

¹ MRÁZ, Bohumír. *Dějiny výtvarné kultury*. 4. Praha: Idea servis, 2011. ISBN 978-80-85970-98-2. str. 16

² Ibid. str. 16

³ ELGER, Dietmar, GROSENICK, Uta, ed. *Dadaismus*. [Praha]: Slovart, c2004. ISBN 8072096613. str.6

⁴ Ibid. str.13

Dadaizmus sa v každom centre, v ktorom rezonoval líšil. Dadaisti z New Yorku, Kolína, Berlína, Zurichu, Hannoveru a Paríža boli v bezprostrednom kontakte aby sa mohli stretávať na dadaistických podujatiach a mohli prispievať do publikácií o svojich dadaistických činnostiach. Dadaizmus v Zurichu bol hlavne o literárnych prejavoch v kabarete Voltaire. V New Yorku sa rozvíjalo Ready-made, Berlín protestoval proti politike a Kolínsky dadaisti sa sústredili na rozvoj nových umeleckých techník, ktorými vytvárali svoje obrazy.⁵ Diverzita v tomto umení hrala teda významnú úlohu. Preto je dôležité priblíženie dadaistickej tvorby v jednotlivých centrách.

1.1.1 Počiatok dada v Zürichu

Zásadným momentom novovznikajúceho smeru sa stala prvá svetová vojna. V roku 1916 v Zürichu panovali krvavé nepokoje. Zürich sa stal centrom kde sa zhromažďovali nielen mladí umelci ale aj pacifisti a revolucionári z okolia celej Európy.

Medzi rokmi 1916 a 1917 vojna pôsobila akoby nemala skončiť. Nepokoje trvali už dlho, ale dadaisti vedeli, že vojna neskončí bez toho, aby sa nevyriešili doterajšie problémy jej vzniku. Ich revolta stála výslovne proti vojne a vtedajšiemu úpadku kultúry, ktorý spôsobil veľmi deštruktívne následky na jej vtedajšiu estetiku. Túžba po lepšom živote rástla a v očiach dadaistov sa predstava po tzv. modernej civilizácii začala znechucovať. To dadaistov vybudzovalo k opovrhovaniu estetických hodnôt, veľmi groteskným až absurdným spôsobom. Pohrdali najmä dovtedajšou literatúrou a umením, ktoré disponovalo veľmi vtieravou sentimentalitou a značnou mierou predstierania ľudskosti. Buržoázia rezonovala celým umením čo ústilo k nenáležitému vkusu a prehnanej vznešenosti.⁶

Prívrženci dadaizmu bez ostychu tvrdo kritizovali verejnosť v krajinách bažiacich po vojne. Ich postoje označovali za zbabelé a nacionalistické. Sebavedomo vyjadrovali svoje názory. Dada sa malo stať niečím čo bojovalo proti vojne a chladným a bezcitným ospravedlňeniam zo strany mocných, ktorých snahou bolo len zahnať strach neadekvátnymi vyjadreniami.⁷

1.1.2 Nemecké dada

Pozoruhodné a veľmi prínosné bolo dadaistické umenie, pôsobiace na nemeckom území. Napriek tomu, že Kolín n. R. nebol hlavným centrom širokého dadaistického hnutia jeho aktivita fungovala najmä vďaka Maxovi Ernstovi, Theodorovi Baargeldovi a Hansovi

⁵ ELGER, Dietmar, GROSENICK, Uta, ed. *Dadaismus*. [Praha]: Slovart, c2004. ISBN 8072096613. str.6

⁶ DE MICHELI, Mario. *Umělecké avantgardy dvacátého století*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1964. Teorie a kritika (SNKLU). str. 131

⁷ ELGER, Dietmar, GROSENICK, Uta, ed. *Dadaismus*. [Praha]: Slovart, c2004. ISBN 8072096613. str.9

Arpovi. Nielen, že sa toto trio podieľalo na rozvoji „Dadaistického predjaria“ rovnako vydávali časopisy ako „Die Schammade“ a „Der Ventilator“. „Der Schammade“ obsahovalo absurdnú dadaistickú konštrukciu Maxa Ernsta. Vyšlo iba prvé číslo a mal na dadaizmus kľúčový vplyv.⁸ Ernst v skutočnosti veľmi obohatil aj fotokoláž, ktorú niektorí považujú za jeho invenciu. To nebola úplná pravda. V roku 1919 na ne náhodne narazil na v mnichovskom kníhkupectve. Koláže ho tak ohromili, až umocňovali jeho vizionársku myseľ. Dadaistická absurdita mala tendenciu sa vyvinúť do metafyzickej reality. Čo neskôr Ernsta priviedlo k surrealizmu. Dovtedy však jeho práca niesla tvrdé prvky dadaizmu, ktorou bol vtedy značne fascinovaný, zvlášť fotomontáže, ktorými sa prezentoval v roku 1920 v Kolíne.⁹

Berlínska skupina podľahla politizácii. Prehra Nemeckého cisárstva v roku 1918 značila nástup Výmarskej republiky. Rakúsky umelec Raoul Hausmann prišiel s ideou nemeckého dada, ktoré považovalo Výmar za klamstvo.¹⁰ Richard Huelsenbeck sa po návrate do Berlína, pridal do literárneho kruhu, ktorý sa zaoberal časopismi a taktiež sa stal autorom kontroverznej hymny „Der neue Mensch“ (Nový muž). Huelsenbeck po čase stratil vzťah k nadväznosti na dada a až o rok neskôr sa mu podarilo oživiť svoj verejný zväzok s hnutím dadaizmu. 22. januára v roku 1918 keď sa objavil v Graphisches Kabinette I. B. Neumanna ten večer charakter dada obľahol Berlínom. Tak Hans Richter, Huelsenbecka označil ako „babu dadaizmu“.¹¹

Ako prvý bol v apríli 1918 v Berlíne vytlačený Huelsenbeckov manifest. Okrem iného sa v ňom písalo: *Ti, kdo podepsali tento manifest se shromáždili s bojovým pokřikem DADA ! ! aby šířili umění, které uskuteční nové myšlenky. A co že je to ten dadaismus? Slovo dada symbolisuje najprimitivnější vztah k obkloupující nás skutečnosti: s dadaismem ujímá se svých práv nová realita.*¹² Jedným z jeho ďalších vyjadrení dokazuje akú politickú silu nad tou umeleckou malo Berlínske dada. „*Teprve dadaismus se nestaví esteticky před život . . . Být dadaista může někdy znamenat být spíše obchodník, politik, než umělec, být umělec*

⁸ ELGER, Dietmar, GROSENICK, Uta, ed. *Dadaismus*. [Praha]: Slovart, c2004. ISBN 8072096613. str. 23

⁹ DE MICHELI, Mario. *Umělecké avantgardy dvacátého století*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1964. Teorie a kritika (SNKLU). str. 144

¹⁰ LIÈVRE-CROSSON, Élisabeth. *Od kubismu k surrealismu*. Praha: Levné knihy, 2007. Malá moderní encyklopedie (Levné knihy KMa). ISBN 9788073095079. str. 42

¹¹ ELGER, Dietmar, GROSENICK, Uta, ed. *Dadaismus*. [Praha]: Slovart, c2004. ISBN 8072096613. str. 14-15

¹² HAUSMANN, Raoul. *Courrier Dada*. Paříž: Le Terrain Vague, 1958 str. 26-30

*jenom náhodou . . . Ať žijí dadaistické činy tohoto světa! Být proti tomuto manifestu znamená být dadaista!*¹³

1.1.3 Newyorské dada

Za Newyorským dadaizmom stáli predovšetkým dvaja francúzsky umelci Marcel Duchamp a Francis Picabia. Oproti nemeckej a švajčiarskej koncepcie dada bol ten newyorský ešte o niečo absurdnejší. Příklad nachádzame v New Yorku keď na výstavu do Salónu nezávislých, poslal obyčajný pisoár sériovej výroby s pomenovaním *Fontána*. Správanie Duchampa a jeho priateľa Arthura Cravana bolo vskutku výstredné. Cravan mal na výstave vystúpiť ako rečník pred veľmi distingvovaným obecnstvom. Žiaľ to nedopadlo podľa predstáv a Cravan sa dostavil značne podgurážený alkoholom. Vyvrhol na rečnícky stolík obsah svojho kufra a špinavé prádlo z jeho kufra vyvešal po celej miestnosti.¹⁴ Oproti dadaizmu v Berlíne bolo newyorské dada známe kvôli svojim škandálom, nezaujímali ich ani tak anarchisticko-politické scény. Trio počínajúce z Duchampa, Picabia a Man Raya zaviedli spôsoby, ktoré výrazne napomohli vo formovaní umenia dvadsiateho storočia. Diela pochádzajúceho z newyorského dada spadali pod takzvané antiumenie.¹⁵

1.1.4 Koniec dada v Paríži

Dada bolo medzinárodným hnutím, ktoré malo svoj počiatok v Zürichu a o šesť rokov neskôr už aj končilo v Paríži. Podobne ako v Zürichu mal dadaizmus literárnu podobu aj v Paríži. Dada v kabarete Voltaire malo znamenite pozitívne nasadenie, predvádzajúci veľmi žijúce programy zložené z recitácií básní, tancov alebo hudobných čísel. Ich Parížsky prívrženci vyjadrovali dada cez rôzne publikácie. Javilo sa to ako keby každý dadaista vytvoril svoj vlastný ústroj, v ktorom publikujú jedinečné manifesty a básne.¹⁶ Na konci roku 1919 Tzara z príchodom do francúzska zahájil rozvoj dada v Paríži. Tzara chcel dokázať, že umenie poézie je ešte stále živé, tak prispieval články o černošskom umení. Najzásadnejším sa stal časopis Francisa Picabia 391. Námet časopisu 391 bol prevažne literárny a plný nenávisťi voči všetkým a všetkému. Literárnu sekciu v časopise 391 dopĺňali strojové kresby, básne a príspevky Marcela Duchampa a Mana Raya, o ktorých autor knihy

¹³ Ibid. str. 26-30

¹⁴ DE MICHELI, Mario. Umělecké avantgardy dvacátého století. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1964. Teorie a kritika (SNKLU). str. 139

¹⁵ ELGER, Dietmar, GROSENICK, Uta, ed. *Dadaismus*. [Praha]: Slovart, c2004. ISBN 8072096613. str. 25

¹⁶ ELGER, Dietmar, GROSENICK, Uta, ed. *Dadaismus*. [Praha]: Slovart, c2004. ISBN 8072096613. str. 26-27

Dada, art and anti-art Richter nikdy nepočul.¹⁷ Nie je možné stopovať priebeh obsiahlych udalostí v Paríži. Potrebné je vyzdvihnutie zmyslu činností dada, čím bolo znechutenie, škandály, prázdnota, zúfalstvo, ktoré v nich vyvolala vojna. Preto si v svojom najrýdzejšom pôsobení vo Francúzsku dadaisti vypaľovali rany pôsobiacim aktivizmom. Nešlo v ňom ani o snahu hľadania veľkého umeleckého alebo literárneho diela, v tak krátkom pôsobení hnutia dada. Otázka znie: „Ako teda dadaizmus skončil?“ Ako pri svojom zrodení tak, aj na jeho jeho konci sa podpísal Tristan Tzara v novej rade revue *Littérature Breton* v spise *Lâchez tout: Opustíte dada. Opustíte svoju manželku, opustíte svoju milenku. Zapomeňte na své naděje i bolesti . . .*¹⁸ Tzara týmto vyjadrením významne ovplyvnil aktivitu dadaistov. V nastávajúcich desaťročiach sa ešte niekedy niektorým umelcom podarilo dadaizmus vzkriesiť, ale už len ako duševný prístup. Konkrétni umelci boli inšpirovaní dadaistickými, kakofónickými básňami a francúzsky Nouveaux Réalistes sa ešte samozvane prezývali neodadaistami.¹⁹

¹⁷RICHTER, Hans a David BRITT. *Dada, art and anti-art*. New York, N.Y.: Thames and Hudson, c1997. ISBN 0500200394. str. 70-71

¹⁸DE MICHELI, Mario. *Umělecké avantgardy dvacátého století*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1964. Teorie a kritika (SNKLU). str. 147

¹⁹ELGER, Dietmar, GROSENICK, Uta, ed. *Dadaismus*. [Praha]: Slovart, c2004. ISBN 8072096613. str. 27

2 UMELCI ANTI-UMENIA DADA

Dadaisti patrili k hnutiu, ktoré významne poznamenalo moderné umenie. Opovrhovali klasickým umením. Umenie dada nikdy nemalo estetické a funkčné hodnoty. Bola to len ich vtedajšia reakcia a snaha prejavíť ich pohoršenie. Predpona anti sa nepoužívala len pri umení, ale takisto aj literatúre.

Anti-umenie bolo pokrokom v celkovom vnímaní umenia. Odpútanie sa od peňazí, kritickej chvály a slobody bolo hlavnou motiváciou za odpútaním sa od pravidiel. Zato dadaisti zaplatili kritikou a opovrnutím zo strany verejnosti. Umelci tvoriaci dada sa odtrhli od klasického umenia k abstrakcii. Odrážali tým svoje pocity z počínajúceho sa rozvratu sveta, Walter Serner zastával svoj záver v brožúre, ktorý obhajoval *Letzte Lockerung*, čo znamenalo konečné rozpustenie. Toto rozpustenie dada reprezentovalo. Dada nevychádza z ničoho, negujú všetko čo v nich prebúdza strach. Dovtedy to predstavovalo, vojnu, zmätok, ničenie. Úlohou bolo zaradenie náhody nie v zmysle rozrastenia umenia, ale ako princíp negácie vtedajšej politickej anarchie, v umení a v anti-umení.²⁰

2.1 Marcel Duchamp

Mnohí kritici, umelci a odborníci zo sveta umenia Duchampa považujú ako spasiteľa moderného umenia. Duchamp bol vedúcou osobnosťou pri vzniku newyorského dadaizmu. Bol to umelec a anti-umelec, ktorý skôr umenie devastoval ako tvoril. Akceptovanie jeho umeleckej techniky ready-made, ktoré predstavovalo obyčajné objekty ako umelecké dielo, navždy zmenilo chápanie umenia tradičných, vyučených umelcov.²¹ Duchamp si v svojej tvorbe kládol otázku na ktorú sa snažil odpovedať prostredníctvom svojich ready-made objektov. Aký aspekt definuje umelecké dielo ako umelecké?²²

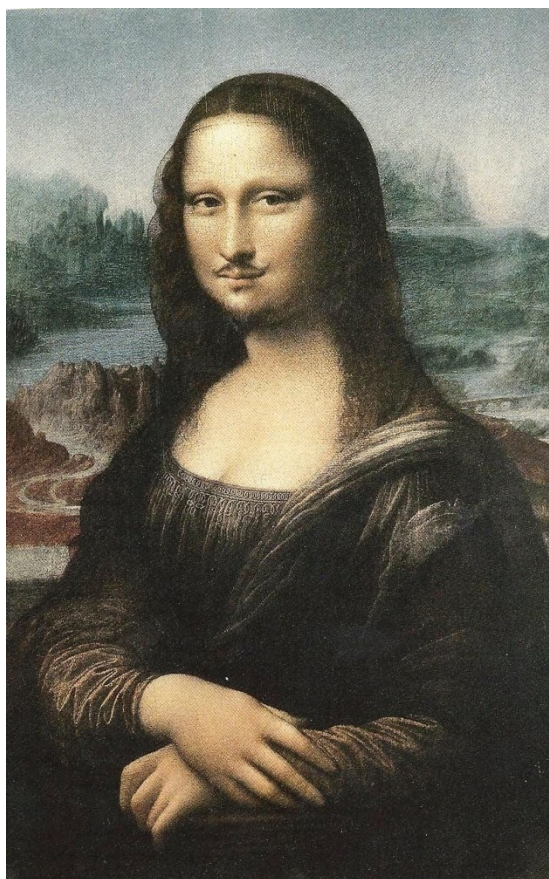
Rok 1919 sa stal rokom zrodu známeho ready-made L. H. O. O. Q.. Duchamp pri tomto akte dokreslil ceruzkou Mone Lise fúzy. Nebál sa slobodne manipulovať s klasickým umením, ktorého bulvárna popularita narastala do absurdných rozmerov. Bol to počín, ktorý nám v dnešnej dobe môže prísť zábavný, ale vtedy sa jednalo o umeleckú svätokrádež. Polemiku v dadaistoch, vytvorili aj domnienky o Leonardovej homosexualite. Ďalšou z logických

²⁰ RICHTER, Hans a David BRITT. *Dada, art and anti-art*. New York, N.Y.: Thames and Hudson, c1997. ISBN 0500200394. str. 48-50

²¹LI MORRIS, Desmond. *Životy surrealistů*. Přeložil Denis KOSTOMITSOPOULOS. [Trnová]: Bourdon, 2018. ISBN 9788090699632. str. 101-102

²²ELGER, Dietmar, GROSENICK, Uta, ed. *Dadaismus*. [Praha]: Slovart, c2004. ISBN 8072096613. str. 80

polemik, ktorú mohol tento čin niest' jej zvýraznenie obojpohlavnosti Mony Lisy. Vytvorená maskulinita mohla narážať na ideu, že Mona Lisa bol v skutočnosti Leonardo. Značný škandál rozpútal hlavne názov L. H. O. O. Q., ktorý keď postupne vyhláskujeme francúzsky, tak dostaneme vetu *elle a chaud au cul* v prenesenom význame slova to znamená „zapalujú sa jej lýtka“. Ak prečítame názov anglicky prideme k slovo look („pozri“). Táto trúfalosť vyvolávala vo verejnosti rozpaky aj po tridsiatich rokoch. Duchamp tak prinútil buržoov, aby sa preniesli zo skutočnosti.²³

Obr. 1. L. H. O. O. Q.

Duchamp chcel v istom momente svojho života zmeniť identitu. Premýšľal nad židovským menom ale neprišiel na nič, čo by sa mu zdalo dostatočne dobré. Hneď potom dostal nápad zmeniť pohlavie a tým vytvoril svoje ženské alter-ego Rrose Sélavy.²⁴ Medzi rokmi 1920 a 1921 vznikol fotoportrét Marcel Duchampa ako Rrose Sélavy, ktorú fotil Man Ray. Rrose

²³ SASSOON, Donald. *Mona Lisa: historie nejslavnějšího obrazu na světě*. Překlad Gisela Kubrichtová. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB art, 2004. 310 s., [24] s. barev. obr. příl. ISBN 80-7341-273-X. Str. 195-196

²⁴ FOSTER, Hal et al. *Umění po roce 1900: modernismus, antimodernismus, postmodernismus*. Druhé, rozšířené vydání. Praha: Slovart, 2015. 816 stran. ISBN 978-80-7391-975-7. str. 165

bola newyorská dáma s veľmi elegantnými klobúkom, kožušinovým šálom, prsteňom na ľavej ruke. Tvár si doladil veľmi excentrickým make-upom.²⁵

Obr. 2. Rose Selavy (Marcel Duchamp), 1920© Man Ray

V roku 2004 sa stretlo na výskume 5000 odborníkov venujúcich sa umeniu. Mali za úlohu vybrať jeden výtvor, ktorý považujú za najvplyvnejšie umelecké dielo modernej doby. Na prvom mieste obstála práve Duchampova *Fontána*.²⁶

Fontána je umelecký objekt ready-made, ktorá sa stala populárnou najmä kvôli jej odmietnutiu v Salóne nezávislých v New Yorku, napriek tomu, že tam nebola žiadna porota. Duchamp použil priemyselne vyrobený pisoár, ktorý položil a podpísal ho názvom „R. Mutt 1917“. Práve tento nápis je to čím Duchamp definoval pisoár ako umelecký objekt. Pomenovanie R. Mutt je Duchampov zámerný pseudonym, pretože podpis považoval ako umelecké gesto.²⁷ Pri hlbšom pátraní po význame nápisu sa môžeme potýkať s istým faktom. Kniha autora Desmond Morrisa *Život surrealistu*, spomína Duchampovej súvislosti barónku Elsu von Freytag-Loringhoven. Domnieva sa že, nápis R. Mutt môže prináležať jej

²⁵ ELGER, Dietmar, GROSENICK, Uta, ed. *Dadaismus*. [Praha]: Slovart, c2004. ISBN 8072096613. str. 84

²⁶ LI MORRIS, Desmond. *Životy surrealistů*. Přeložil Denis KOSTOMITSOPOULOS. [Trnová]: Bourdon, 2018. ISBN 9788090699632. str. 101

²⁷ ELGER, Dietmar, GROSENICK, Uta, ed. *Dadaismus*. [Praha]: Slovart, c2004. ISBN 8072096613. str. 80

autorstvu. Elsa bola obrovskou nadšenkyňou dada a Duchampovou známou. R. Mutt, mohla byť jej slovná hračka z nemeckého „armut“ (v preklade chudoba). Dávalo by to zmysel v súvislosti, že Elsa mimo iné chodila obstarávať zatúlané krížené psy prezývané „mutt“ (podvratáci).²⁸ Duchamp v jednom z dopisov pre svoju sestru napísal: *Jedna má přítelkyně, která používá mužský pseudonym Richard Mutt, dodala porcelánový pisoár coby sochu. Pretože na něm nebylo nic nevhodného, nebyl důvod ho odmítnout.*²⁹

Môžeme sa teda domnievať, že autorom pisoáru Fontána nemusel byť práve Duchamp.

Obr. 3. Fontána

2.1.1 Inšpirácia Elsou von Freytag-Loringhoven k vznikajúcemu ready-made

Ak máme pochopiť ready-made od jeho úplného prvopočiatku, je potrebné sa zamyslieť nad podnetom, ktorý prispel k vzniku tejto novej umeleckej techniky. Za Duchampovu možno nevedomú inšpiráciu môžeme považovať Elsu von Freytag-Loringhoven.

Elsa mala k Duchampovi veľmi vrúcny vzťah, čo však jeho desilo natoľko až vydal zákaz, aby sa ho dotýkala, napriek tomu, že o nej natočil film ako sa holí v lone. Elsa bola priam chorobne fascinovaná dada. Tradovalo sa o nej, že je jedinou osobnosťou, ktorá stelesňuje dadaizmus v celom svojom bytí. Práve ona bola osobnosťou, ktorá začala užívať obyčajné

²⁸ LI MORRIS, Desmond. *Životy surrealistů*. Přeložil Denis KOSTOMITSOPOULOS. [Trnová]: Bourdon, 2018. ISBN 9788090699632.str. 104

²⁹ Ibid. str. 104

objekty ako umelecké prvky. Prehlásila, že ak niečo definuje za umenie, tak to umením aj je. Prezentovala sa ako žijúce umelecké dielo. Hlavu si oholila a potierala jódom. Na jednej strane tváre nosila starú poštovú známku a namiesto klobúka nosila poklop od uhliaku pripevnený okolo brady ako helmu, boky jej dada prevedenia klobúka zdobili dve lyžičky, ktoré mali pripomínať vtáacie perie. Taktiež make-up bol jej kontroverznou súčasťou. Pery si farbila na čierne a nosila žltý púder. Inokedy nosila klobúk zo zeleniny. Taktiež sa zdobila vtáčou klietkou so živým kanárikom, namiesto podprsenky nosila konzervy a namiesto náramkov kruhy zo záclony. Jej image dopĺňala cyklistická lampička, ktorú nosila na pozadí.³⁰ *On ktorý, se vši vážností předstíral, že je šílený, aby tím v zájmu filosofie dada bojoval proti establishmentu, a do toho ona – jejíž skutečné bláznovství z něj dělalo intelektuálního pozéra. Je zábavné číst, jak nepřátelsky reagovali Duchampovi příznivci na fakt, že baronka byla víc dada než on.*³¹

Obr. 4. barónka Elsa von Freytag-Loringhoven

³⁰ LI MORRIS, Desmond. *Životy surrealistů*. Přeložil Denis KOSTOMITSOPOULOS. [Trnová]: Bourdon, 2018. ISBN 9788090699632. str. 104

³¹ Ibid. 104

2.1.1.1 Ready-Made

Po prvý krát sa v Marcelovi Duchampovi prejavila fascinácia na výstave lietadiel s Constatninom Brancusim. Zaujala ho jedna z veľkých vrtulí, pri ktorej prehlásil „*S malbou je koniec. Kdo prekoná tuhle vrtuli?*“³² Za jedno z jeho prvých ready-mades sa považuje akt keď upevnil koleso od bicykla na stoličku. Duchamp razantne odmietal toto pomenovanie na svoju prácu tvrdil, že sa mu len páči ako sa koleso točí a neplní svoju prvotnú funkciu. Vtedy ešte nemal intenciu vytvoriť nový smer v umení. Až v roku 1915, po jeho pôsobení v newyorskom dada sa zrodilo pravé ready-made. Práve v tomto období sa začal obyčajne užívané objekty predstavovať ako umelecké diela. Myšlienkou bolo, aby divák na objekty pozeral inými očami. Ich ideu umocňoval aj z celku novými názvami, ktorými svoje diela pomenovával. Ako príklad môžeme považovať keď v železiarstve kúpil novú lopatu a napísal na ňu *In Advance of the Broken Arm* (Skôr než zlomená ruka, 1915).³³ Duchampove ready-mades boli charakteristické pre využívanie náhodných predmetov z anonymného okolia. Občas predmety využil k celkom novému objektu, alebo vystríhal predmety bežného užitia z ich pôvodnej funkcie. Vo svojej tvorbe sa Duchamp vymedzuje z vizuálnej stránky. Estetické hodnoty pekného či škaredého nie sú smerodajným charakterom. Nesnažili sa byť ani užitočné. Preto je potrebné pre tvorbu Marcela Duchampa nadobudnúť istej námahy k prijatiu jej existencie. Ak má divák pochopiť zmysel jeho tvorby, musí sa znova začať učiť bytiu, pomenovávaníu vecí a reči. Kniha, ktorá sa venuje životu a tvorbe Marcela Duchampa jej autorom je on sám, opisuje diela ako blasfemické. Ku príkladu uvádza Monu Lisu s primal'ovanými fúzami. Nebol to vtip, iba blasfemický výraz zúfalstva. To na čom mu skutočne záležalo bolo absurdnosť samotného bytia nie na jej fyzickej existencii. Objekty ready-made vznikali iba v nízkom počte. Maximálne v jednom, alebo dvoch počínoch, príležitostne viac, potom dlhé roky zase nič. Preto Duchampove portfólio nie je veľmi rozsiahlym dielom. Niektoré predmety stratil, iné si nechal. Niekedy ich predal svojim priateľom za smiešne sumy alebo ich zničil.³⁴

³² LI MORRIS, Desmond. *Životy surrealistů*. Přeložil Denis KOSTOMITSOPOULOS. [Tmová]: Bourdon, 2018. ISBN 9788090699632.str. 103

³³ Ibid. 103

³⁴ DUCHAMP, Marcel. *Marcel Duchamp: [Špálova galerie v Praze, 21.3.-20.4.1969]*. Praha: Svaz čs. výtvarných umělců, [1969]. [12] s.

2.2 Man Ray

Dada sa rozvíjalo nezávisle na zvyšku krajín aj v New Yorku. Po roku 1915 sa Man Ray stretol s Duchampom a spriatelili sa. Spolu s Duchampom a zberateľkou umenia Katherine S. Dreireovou vybudovali prvé newyorské múzeum súčasného umenia Sociéte Anonyme. Tak ako Duchamp, tak aj Ray hľadal nové formy sebvýjadrenia. V začiatkoch jeho umeleckej kariéry ho definovala maľba. Významným momentom jeho tvorby bolo, keď sa odprostil od tradičného maľovania štetcom a začal používať air-brush. Dal jej názov „aerografia“, a stala sa prvou technikou kedy vyjadroval svoju maľbu omnoho anonymnejšie a technickejšie.³⁵ Zaujímali ho taktiež aj iné umelecké žánre ako fotografovanie. Na Rayovej prvej dadaistickej výstave v Paríži, Ray prezentoval fotografie, ktoré zakrývali balónmi. K ich predstaveniu došlo až po naplánovanom prepálení balónov cigaretami. Proces jeho experimentovania ho postupne o rok neskôr, priviedol k vytváraniu fotografií bez fotoaparátu. Techniku nazval „rayografia“ a spočívala v pokladaní predmetov na citlivý papier. V momente keď na predmety pustil svetlo, začali sa na papieri vykresľovať ich obrazy.³⁶

Rayove portfólio disponuje mnohými prácami, ale kvôli krátkej pôsobnosti hnutia dada môžeme spomenúť jeho najvýznamnejšie objekty ready-made. Príklad jeho dada počínania nachádzame v rannom diele *Vešiaku na šaty*. Na prvý pohľad nám môže pripomínať dadaistickú koláž. No, nie je tomu tak. *Vešiak na šaty* je skutočným vešiakom, ktorý je zložený z kovovej tyče s pridanou konštrukciou z lepenky pripomínajúcu bábiku. Lepenkovú hlavu dokončil nakreslenými vlasmi s tvárou. Za touto konštrukciou stála nahá modelka a čierne pozadie, ktoré malo diváka zmiatť tak, aby stratil priestorovú orientáciu. Celú túto scénu potom Ray vyfotografoval.³⁷

Medzi najpozoruhodnejší objekt ready-made od Raya môžeme považovať *Darček*. U dadaistov nebola práca s nezmyslom a náhodou nebola ničím nezvyčajným. Darček bol asamblážou vytvorenou z medenej žehličky a štrnástich klinčov, ktoré k nej pripevnil. Ray napriek tomu, že obom predmetov vzal ich pôvodnú funkciu, vytvoril predmet úplne nového charakteru. Môže sa zdať, že klince a žehlička sú vo vzájomnom rozpore. Práve so skutočnosťou, že žehlička prichádza o svoju pôvodnú funkciu, sa stretávame so zúfalým zápasom medzi funkčnosťou predmetu a zároveň jej zlyhaním. Ray neskôr po skončení

³⁵ ELGER, Dietmar, GROSENICK, Uta, ed. *Dadaismus*. [Praha]: Slovart, c2004. ISBN 8072096613. str. 86

³⁶ LI MORRIS, Desmond. *Životy surrealistů*. Přeložil Denis KOSTOMITSOPOULOS. [Trnová]: Bourdon, 2018. ISBN 9788090699632.str. 236

³⁷ ELGER, Dietmar, GROSENICK, Uta, ed. *Dadaismus*. [Praha]: Slovart, c2004. ISBN 8072096613. str. 86

dadaizmu vytvoril 5000 replík darčeka. Obdarovaný majiteľ, týmto predmetom môže svojho príjemcu len sklamať. Pokiaľ by sa snažil užiť tento predmet jeho pôvodným zámerom, zničil by si látku na oblečení. Tak nemá divák ani majiteľ inú možnosť ako objekt vnímať ako veľmi absurdnú dadaistickú záležitosť.³⁸

Obr. 5. Darček

2.3 Raoul Hausmann

Hausmann disponuje všestrannou dadaistickou tvorbou. Jeho *Mechanická hlava* (*Duch našej doby*) patrí medzi najznámejšie diela dadaistickej tvorby. *Duch našej doby* je unikátna asambláž skutočných object trouves. Je zložená z drevenej hlavy, ktorá pochádza z kadernického salónu, na ktorej kaderníci vystavovali parochne. Hausmann na ňu primontoval rôzne predmety. Raoul Hausmann sa o tejto asambláži vyjadril: „V roce 1919 jsem vytvořil sochu s názvem „Mechanická hlava“ a dal jsem jí ještě jedno jméno – „Duch naší doby“, abych ukázal, že lidské vědomí se skládá jen z bezvýznamného příslušenství doplněného do něho zvnějšku. Ve skutečnosti připomíná kadeřnickou figurínu s atraktivně upravenými vlasy.“³⁹ Táto socha odráža podľa autora „duchy doby“, takže môžeme

³⁸ Ibid. str. 88

³⁹ ELGER, Dietmar, GROSENICK, Uta, ed. *Dadaismus*. [Praha]: Slovart, c2004. ISBN 8072096613. str. 38

usudzovať, že mieril na bezprostrednú atmosféru povojnových rokov. Hausmann túto kadernícku figurínu doplnil o náhodné objekty. Od vrchu hlavy ku koreňu nosa sa mu ťahá krajčírsky meter a po jeho ľavej strane má figurína pripevnené na čele číslo 22. Vedľa čísla je umiestnený mechanický strojček na z hodiniiek. Ku pravému uchu Hausmann umiestnil puzdro na šperky. Na druhej strane hlavy je primontované drevené pravítko a niekoľko vrutov. To je len časť objektov, ktorými kadernícka hlava disponuje.

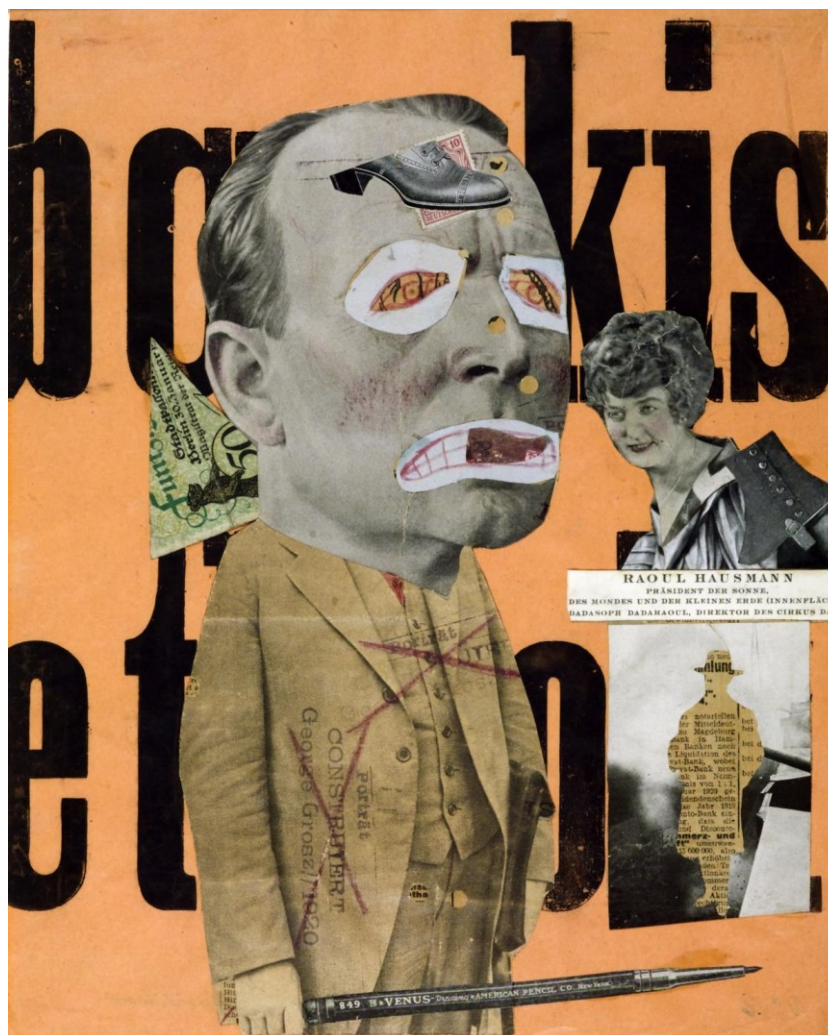
2.3.1 Fotomontáž

Už tento manifest upozorňoval na existenciu nových materiálov v maliarstve. Práve Raoul Hausmann s Hannah Höch prišiel s nápadom tvoriť fotokoláže na spoločnej dovolenke, pri návšteve Baltického mora na ostrove Usedom. V každom dome v tejto oblasti bola zavesená farebná litografia zobrazujúceho granátnika na pozadí kasární. Obyvatelia si túto litografiu prispôbovali ako spomienku na člena rodiny, ktorý slúžil na vojne. Práve toto bolo pre Hausmanna podnetom k idey vytvárania celých koláží z rozstrihaných fotografií. Po návrate do Berlína sa pustil do práce pri ktorej využíval výstrižky z novín a ukazoval svoje nápady ďalším dadaistom.⁴⁰ Spolu s Johnom Heartfieldom rozvíjali novú techniku fotomontáže. Technika fotomontáže súvisela najmä s náhodným spájaním fotografií a typografických prvkov. Na konci bola vytvorená vizuálna smršť, ktorá medzi svojimi jednotlivými dielmi nijak nesúvisela. Dielom, ktoré výstižne poukazuje na akési zmiešanie sveta je aj obraz *ABCD Portrét umelca (1923)*. Myšlienka Hausmanna popisovala razantný prístup, ktorým chcel znovu vymyslieť jazyk aj spoločnosť. Všetko od začiatku. Tak ako sme my začínali od abecedy.⁴¹

⁴⁰ DE MICHELI, Mario. Umělecké avantgardy dvacátého století. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1964. Teorie a kritika (SNKLU). str. 141

⁴¹ LIÈVRE-CROSSON, Élisabeth. *Od kubismu k surrealismu*. Praha: Levné knihy, 2007. Malá moderní encyklopedie (Levné knihy KMa). ISBN 9788073095079. str. 42

stojí mladá žena. Predstavuje obeť útoku umeleckého kritika. Pod ženou je silueta neznámeho muža s typografickými vyjadreniami Hausmann vystrihol z obchodnej časti novín. Stoja tam výroky ako likvidácia, diskont, akcionári. Zvýrazneným slovom v tejto siluete je časť z nemeckého slova „kommerz“ (obchod). Tento výrok je striktným odkazom na dadaistu Kurta Schwittersa, ktorý bol taktiež obeťou umeleckých kritikov. Reakciou Schwittersa na verbálne ataky kritikov boli jeho takzvané tran-texty.⁴²

Obr. 7. Umelecký kritik

2.4 Hanna Höch

Höch bola jedinou umelkyňou zastupujúcou hnutie dada. Stala sa priekopníčkou vo fotokoláži. Po zoznámení sa s Raoulom Hausmannom sa dostala ku Berlínskym dadaistom. Höch to nemala ako jediná žena dadaizmu jednoduché. Možným dôvodom bolo častá proklamácia mužov dadaistov a jej snaha po zrovnaní práv medzi mužom a ženou.

⁴² ELGER, Dietmar, GROSENICK, Uta, ed. *Dadaismus*. [Praha]: Slovart, c2004. ISBN 8072096613. str. 36

Odhliadnuc od anarchisticko-revolučnej myšlienky boli dadaisti pánske spoločenstvo so zreteľným patriarchálnym znením. Ženy v ňom mali len zriedka miesto. Bola teda ojedinelým príkladom ženskej dadaistky a jej mužskí kolegovia ju preto nebrali vážne. V roku 1920 sa Höchová, preto stala jedinou ženskou vystavujúcou na prvom medzinárodnom dadaistickom veľtrhu. Pomstou voči nedôvere mužského zastúpenia dadaistov sa stala jej nezvyčajne veľká koláž *Rez dadaistickým kuchynským nožom poslednou nemeckou výmarskou kultúrnou epochou pivného brucha*.⁴³ Táto koláž je vystihujúcim dielom roka 1920. Höch zachytila v jednom diele nespočetné množstvo detailov, postáv, písma, mechanických prvkov, odrážajúcich vtedajšiu situáciu chaosu prevratu. Typografické vyjadrenia kritizujú politický zmätok. Dole v ľavom okraji môžeme nájsť „Tret Dada bei“ (zapojte sa do hnutia dada). Na iných vyjadreniach zase stálo „Dada vítázi“, alebo „Investujte peniaze do dada“. Na fragmentoch koláže môžeme spozorovať cisára Viléma II., zo starého zvrhnutého rádu, a z nového rádu prvého prezidenta výmarskej republiky Fridricha Eberta. Medzi týmito vysoko postavenými osobnosťami máme možnosť spozorovať športovcov, hercov, tanečníkov či akrobatov. Postavy jednotlivých osobností sú vystrihnuté z modelov rôznych obrazových zdrojov prevažne to boli technické prospekty, súkromné fotografické zbierky, alebo ilustrované časopisy. Koláž je preľudnená a postavy znetvorené jej dadaistickým poňatím. V pestrom spektre osobností stvárnila aj svojich dadaistických kolegov Johanne Baadera, Raoula Hausmanna, ale aj seba ako sa vznáša nad telom Niddy Imperkovenovej. Koláž súčasne predikuje budúci obraz Berlína, niekde medzi metropolou a Molochom. V nemalom počte je v obraze poukázané na moderné priemyselné stroje. V ploche koláže sú náhodne rozložené obrázky ozubených kolies, lokomotív, automobilov, alebo vagónu Orient Expressu. Celý názov *Rez dadaistickým kuchynským nožom poslednou nemeckou výmarskou kultúrnou epochou pivného brucha*, dáva v svojom pôvodnom znení omnoho väčší zmysel. Schnitt z nemčiny rez sa môže vzťahovať aj na fakt, že celá koláž bola ručne strihaná autorkou Höch.⁴⁴

⁴³ GROSENICK, Uta. *Ženy v umění =: Women artists : 20. a 21. století*. V Praze: Slovart, 2004. ISBN 80-7209-626-5. str. 88

⁴⁴ ELGER, Dietmar, GROSENICK, Uta, ed. *Dadaismus*. [Praha]: Slovart, c2004. ISBN 8072096613. str. 44

Obr. 8. Rez dadaistickým kuchynským nožom poslednou nemeckou výmarskou kultúrnou epochou pivného brucha

Dá sa povedať, že námety s akými pracovala Höch boli naozaj jedinečné vo svojom účele. Pracovala s témou vzťahov pohlavia a ženy v modernej spoločnosti čo bolo v tomto období veľmi okázalé. Fotomontáž *Da-Dandy* taktiež obsahuje námety pretlačujúce ženy. Höch v dobe vzniku koláže pracovala vo vydavateľstve Ullstein v Berlíne, čo pre jej prácu predstavovalo nevyčerpatelný zdroj do svojich koláží, vrátane časopisov, ktoré propagovali moderný obraz ženy.⁴⁵ *Da-Dandy* je obraz odrážajúci emócie Höch k svojmu milencovi Raoulovi Hausmannovi. Táto koláž napriek tomu, že pôsobí veľmi hravo a pozitívne, odkazuje na bolestivé pocity k jej láske. Autorka sa hrala s bočným pohľadom hlavy, aj keď

⁴⁵ ELGER, Dietmar, GROSENICK, Uta, ed. *Dadaismus*. [Praha]: Slovart, c2004. ISBN 8072096613. str. 42

na prvý pohľad to nie je úplne zreteľné. Hlavu prekladajú fragmenty elegantných žien, ktoré sa zvodne usmievajú na svojho diváka. Tváre žien dopĺňuje nápadný motív očí, ktoré dotvárajú celú zreteľnú myšlienku.

Hausmannov nenápadný profil je plný žien. Medzi mileneckou dvojicou panovalo neustále napätie. Hausmann sa vtedy nevedel rozhodnúť medzi svojou manželkou Elfride a Hannah. Dielo veľmi ironicky odráža tento komplikovaný vzťah. Portrét Hausmanna sa tam síce nachádza, ale jeho identitu popierajú jeho slabiny.⁴⁶

Obr. 9. Da-Dandy

⁴⁶ Ibid. 42.

2.5 Johannes Baader

Baader sa dostal do berlínskej dadaistickej skupiny skôr náhodou ako svojim úsilím. John Heartfield a jeho brat Wieland Herzfelde v ňom objavil rodeného dadaistu keď ho pri vyzdvihovaní kníh stretli u svojho tlačiara. Baader sa im predstavil ako „prezident vesmíru“. Tento prívlastok bol myslený vo všetkej vážnosti ešte predtým ako sa k dadaistom dostal. Bratia ho označili za „superdada“ a okamžite ho zoznámili s ďalšími dadaistami. Podľa vznešeného označenia „superdada“ s ním aj s náležitou úctou jednali.⁴⁷

Baader bol jediný dadaista neumelec, bol architekt a jeho oblasťou v dadaizme bol čin. Nemal pred ničím zábrany. Táto jeho provokácia, mala aj metódu aj presvedčenie.⁴⁸ Literárne noviny opisujú Baaderove dadaistické pôsobenie ako *Johannes Baader, „dadašéf“ berlínskej skupiny, vstoupil se svými mystifikátorskými provokacemi dokonce na půdu výmarského Národního shromáždění a vydobyl tak dadaismu světovou publicitu. Je ovšem otázka, zda tyto Baaderovy dadaistické průniky do nejveřejnějšího života nebyly vlastně rovněž velkolepým uměleckým dílem . . . uměleckým dílem Raoula Hausmanna. Traduje se totiž, že Hausmann byl vlastně „režisérem“ všech Baaderových vystoupení. To jen tak mimochodem na dotvrzení dadaistického hesla, že $2 \times 2 = 5$.*⁴⁹

Štrnásť Kristových dopisov je kniha s fotomontážou na prednej strane, ktorá vznikla v roku 1920. Predstavuje vytvorený autoportrét Baadera napriek tomu, že v koláži nie je jeho podoba jasne vyobrazená. Pre dadaistov bol zhmotnením dada v životnom štýle. Jeho pôsobenie bolo veľmi kontroverzné, pretože hodnotu publicity svojich dadaistických činov zneužíval na propagáciu svojich extrémistických názorov. V koláži na prednej strane knihy sám seba označil za znovuzrodeného Krista. Bol posadnutý myšlienkou ovládnutia celého sveta. Postava, ktorá nesie jeho identitu, no nie jeho výzor vysvetľuje význam slova dada. Fotografia figuríny je jeho vlastným autorstvom, ktorú Baader sám vytvoril pre *Velkú plasto-dio-dada-drámu*. Figurína v elegantnom obleku s nudným účesom a zatočenými fúzami pod nosom zhmotňuje to čím dadaisti celý čas opovrhovali. A to strednou triedou.⁵⁰

⁴⁷ELGER, Dietmar, GROSENICK, Uta, ed. *Dadaismus*. [Praha]: Slovart, c2004. ISBN 8072096613. str. 56

⁴⁸*Světová literatura: revue zahraničních literatur*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 11.1966, **11**(6). sv. 6 str. 239. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:ae968dd0-103a-11e8-8485-5ef3fc9ae867>

⁴⁹*Literární noviny: Týdeník pro kulturně politické a umělecké otázky*. Praha: Svaz československých spisovatelů, 13.5.1967, **16**(19). sv. 19 str. 4. ISSN 0459-5203. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:e038bb61-f83c-47ce-85f9-44d7f43a74cd>

⁵⁰ELGER, Dietmar, GROSENICK, Uta, ed. *Dadaismus*. [Praha]: Slovart, c2004. ISBN 8072096613. str. 56

Obr. 10. kniha Štrnásť Kristových dopisov

Dadaistická tvorba sa nevyvíjala ako klasické umenie. Dadaisti vytvárali objekty umenia často len na konkrétne príležitosti. Fotomontáže, literárne diela, plagáty sa tak nedochovali a často končili v odpade. To bolo dôvodom prečo mnohé dadaistické diela nemali názvy, alebo ich mali mnoho. Preto sa datovaniu a vymýšľaniu názvov nepripisoval žiadny význam. To sa týka aj Baaderovho prelomového diela z roku 1920 *Velké plasto-dio-dada-drama: Velkosť a Pád Nemecka od učiteľa Hagendorfa alebo Fantastický životný príbeh najvyššieho dady*. Toto dielo bolo prvýkrát odprezentované na „Prvej medzinárodnej dadaistickej výstave“ v galérii dr. Otta Bucharada a po jej skončení bolo aj v krátkom slede zničené. Existencia tohoto Baaderovho diela je doložená iba jednou fotografiou. Táto asambláž je nanajvýš impozantná logikou svojho postavenia. *Velké plasto-dio-dada-drama* je v základe konštrukcia zložená z kovovej tyče a lepenkových krabíc. Na konštrukcii sú

poskladané predmety ako denné spravodajstvo, „BZ am Mittag“, alebo dadaistické „Die Pleite“, množstvo plagátov mimo iného aj pasca na myši, pletený košík, alebo reklamnú figurínu známu aj z fotomontáže knihy *Štrnásť Kristových dopisov*. Asambláž je postavenou vežou zloženou z piatich poschodí, ktoré sú číselne sekciované. Prvé poschodie je o príprave najvyššieho dady. Druhé poschodie vypovedá o metafyzickom teste. Tretie poschodie je venované slávnostnému uvedeniu do funkcie, štvrté prvej svetovej vojne a posledné svetovej revolúcii. Táto dadaistická stavba ovplyvnila Schwittersa, ktorý výstavu navštívil niekoľkokrát. Inšpirovalo ho natoľko, že sám začal vytvárať podobnú stavbu nazvanú *Merzstĺp*.⁵¹

Obr. 11. Život superdady

⁵¹ ELGER, Dietmar, GROSENICK, Uta, ed. *Dadaismus*. [Praha]: Slovart, c2004. ISBN 8072096613. str. 58

3 ANTI GRAFIKA A SÚČASNÁ PODOBA FOTOMONTÁŽE

Českým priekopníkom fotokoláže bol bezpochyby Karel Taige. Text v nasledujúcej citácii vyjadroval jeho pohoršenie nad nelogickým spájaním xylografických ilustrácií. Napriek tomu výstižne vyjadruje pocity, ktoré ľudia pri vzniku koláží nadobudli. „*Bylo v tom vsutku cosi zločinného, zmocňoval se nůžkami jako skalpelem toho obrazového materiálu, manipulovat s ním a spojovat ho do nepatřičných vztahů – skok přes propast, jak se vyjádřil André Breton.*“⁵² Vznik fotokoláže ovplyvnil umenie grafického dizajnu. Na prvopočiatku keď dadaisti tvorili fotokoláže ručne z novín a časopisov otvorili bránu novému umeniu. Fragmenty koláží sa dali skladať do rôznych situácií, záležalo len na kreativite autora. To vyvolávalo škandály, pretože dadaisti zachádzali za prah prístupného. Dnes tomu nie je inak. Grafický dizajnéri sa čoraz viac venujú fotokolážam, ktoré postrádajú logický zmysel, ale nadobúdajú úplne nový. Našťastie v súčasnosti máme možnosť vytvárať tieto fotokoláže prostredníctvom photoshopu, alebo iných grafických programov. Tým sa neukracujeme o čas hľadáním vhodných zdrojov súčasti koláží z tlače. Následkom pandemickej situácie, populácia po celom svete začala tvoriť. Sociálne siete ako instagram nám poskytujú digitálny priestor na sebarealizáciu. Príkladom je aj novovzniknuté *Covid collage museum*, ktoré propaguje umelcov a vyzýva k tvorbe hashtagom #stayhomemakecollages. Medzi pojmom fotomontáže a anti umením v grafike panuje veľmi tenká hranica. Ak poprieme svoje estetické cítenie a necháme sa uniesť predstavivosťou, ktorá stojí za hranicou reality, dostávame sa do fiktívneho sveta stvoreného samým sebou. Pokiaľ sa túto utopickú predstavu istej situácie, alebo sveta budeme snažiť zhmotniť, dostaneme sa do jadra vlastnej kreativity. Anti je predpona záporu. Umenie zas vnímame ako synonymum pekného. Tým sa dostávame do istej negácie, pri ktorej nás nemusí zaujímať estetické hľadisko. Príkladom anti umenia v grafickom dizajne sa nám napáda k zmienke Dáda Patrasová. Na sociálnych sieťach začala zverejňovať svoje portréty v rôznych nelogických simuláciách. Jednou z nich bolo aj video portrét. Stojaca postava Dády v zimnom oblečení pred Tancujúcim domom v Prahe. V priestore medzi ňou a stavbou sa rozliehalo more, ktoré svojim prílivom oblievalo zlatistý piesok.

⁵² MICHALOVÁ, Rea. *Karel Teige: kapitán avantgardy*. Praha: KANT, 2016. str. 401. ISBN 978-80-7437-171-4. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:8b3a3fd8-3204-48c6-abac-e5fcd56c2ff2>

Obr. 12. Praga Beach

Nabáda sa nám tu istá otázka či sa ešte tieto počiny dajú definovať ako grafický dizajn. Táto digitálna forma koláže disponuje istou absurditou, ktorá by mohla profesionálnych grafických dizajnérov uraziť. Napriek tomu nám ukazuje nové hľadisko tvorby aj keď nie je v svojej podstate technicky zvládnuté. Nasledujúce kapitoly sa budú venovať analýze súčasných umelcov, ktorí tvoria koláže vo photoshope a tie sa približujú k historickým dadaistickým fotomontážam.

3.1 Julien Pacaud

Francúzsky umelec a ilustrátor Julien Pacaud pôsobí najmä v Paríži. Portfólio Pacauda je široko obsiahnuté fotokolážami, ktoré tvorí vo photoshope. Dadaistický vplyv v jeho práci môžeme cítiť nielen v nezmyselnom postavení koláží ale aj hlboko nesúcich pointách. Pacaud je fascinovaný cestovaním v čase. Koláže nám, tak môžu aj pripadať. Z kompozícií vychádza istý dojem sci-fi, ktorý sa prelína s dobovými prvkami. Historické časti vystrihuje a nachádza v starých novinových zdrojoch a fotografiách. Svoju tvorbu opisuje ako intuitívnu. Pacaud sa necháva uniesť inštinktom, pri ktorom nevie ako dopadne výsledok. To je taktiež prístup dadaistov.

Zákazka Juliena Pacauda na plagát pre *Humana Festival of New American Plays* v Kentucky nesie príznačné iracionálne prvky ako niekedy používal v dadaistických kolážach Raoul Hausmann.⁵³

Obr. 13. *Humana festival plagát*

Mimoriadnym príkladom je aj fotokoláž vytvorená ako propagačný materiál pre ilustrátorské štúdio. Pacaud dostal voľnú ruku pri tvorbe digitálnej koláže.⁵⁴ Musela obsahovať len firemné logo, ktoré je umiestnené v centre na trávinatej ploche. Logo firmy T vychádza zo záhadnej jamy. V okolí sú postavené futuristické domy, ktoré ilustrujú budúcnosť. Na celú

⁵³ DAWBER, Martin a Stephen BAYLEY. *Modern Vintage Illustration*. London: Batsford, 2012. ISBN 9781849940320. str 92

⁵⁴ Ibid. str. 102

udalosť sa dívajú ľudia z minulosti. Rukopis Pacauda je jasne definovaný vo fiktívnej predstave budúcnosti s dominantnými dobovými prvkami. Navzdory nim je koláž veľmi aktuálna.

Obr. 14. Colagene Emergency Guide (2009)

3.2 Super Mario Ninja Town

Anonymný ilustrátor a grafický dizajnér zdieľa svoje koláže prostredníctvom instagramu. Jeho práca zahŕňa množstvo koláží, ktoré vytvoril za posledných 20 rokov. Oproti Julianovi Pacaudovi Super Mario Ninja town pracuje s témou vtípu. Ako sám povedal v rozhovore pre

inspirationalsouls.com pokiaľ nemá jeho myšlienka vtip musí začať od začiatku.⁵⁵ Téma v jeho práci sa neupriamuje k jednému štýlu. Super Mario Ninja Town pracuje s alternatívnou realitou, v ktorej koaly lezú po mrakodrapoch, žena sedí uprostred križovatky, alebo čarodejníca hrá automaty. Skladba obrázkov je pozmenená realita v predimenzovaných formách v čom sa odlišuje od iných tvorcov.

Obr. 15. Koala na mrakodrape

3.3 Sonia Roy

Digitálne koláže Sonie Roy sú zložené s verejne dostupných zdrojov. Jej práca sa často vyskytuje na obaloch kníh, titulných stránkach časopisov a taktiež v oblasti reklamy. Práca Roy je veľmi nežná a farebná. V Jej kolážach prevládajú kvetiny prvky prírody. Napriek

⁵⁵ Tony. *Artists You Need to Know: Super Mario Ninja Town – Anonymous Collage Artist Sharing Weird Mind-Blowing Collages with the World*. [online]. 2017 [cit. 2021-01-16]. Dostupné z: <https://inspirationalsouls.com/artists-you-need-to-know-super-mario-ninja-town-anonymous-collage-artist-sharing-weird-mind-blowing-collages-with-the-world/>

tomu, že jej práca je veľmi príbuzná práci Pacauda, námety s ktorými pracuje Roy sú omnoho pozitívnejšie vyobrazené.

Roy vytvorila dadaistickú koláž do príspevku pre kanadské noviny The Globe and Mail o rozvode a podvádzaní. Koláž je rozdelená na dve polovice. Muža a ženu rozdeľujú nožnice, ktorými autorka dáva na zreteľ rozvod. Plačúca žena vo väčšej polovici drží horiacu ružu, ktorá metaforicky páli ich väzby, v pozadí na ňu hľadá ich dieťa. Muž v druhej polovici je elegantne oblečený. Jeho portrét pokrýva krvavo červený flák. Koláž nám jasne vykresľuje príbeh mladého páru. Digitálna koláž sa nápadne podobá na prácu Hannah Höch.⁵⁶

Obr. 16. *Tropical Divorce* (2009)

⁵⁶ DAWBER, Martin a Stephen BAYLEY. *Modern Vintage Illustration*. London: Batsford, 2012. ISBN 9781849940320. str 101

4 ANTI MÓDA

Predpona anti sa v dadaistickom hnutí skloňuje pomerne často. Anti umenie bolo jednou z hlavných ideí na ktorom dadaistické hnutie stálo. Dadaizmus významne narušoval bytie tradičného umenia. Verejnosť toto anarchistické hnutie bez akýchkoľvek zábran, považovala za neakceptovateľné. Napriek tomu, že dada nemalo presah do módy, môžeme aj v tomto hnutí spozorovať umelcov vyjadrujúcich svoju individualitu prostredníctvom svojho výzoru. Výborným príkladom je barónka Elsa von Freytag-Loringhoven, ktorej osobnosť je podrobne vykreslená v kapitole Inšpirácia Elsou von Freytag-Loringhoven k vznikajúcemu ready-made.

Taktiež módna návrharka Elsa Schiaparelli, ktorá je síce spájaná so surrealizmom kvôli blízkym konexiám so Salvádorom Dalí a Jean Cocteau, ale pôvodne jej učarovala dadaistická revolta v umení. Schiaparelli spolupracovala s Manom Rayom a pravidelne prispievala do dadaistického časopisu *Société Anomy*.⁵⁷

Môžeme teda povedať, že dada vytvorilo priestor pre individualitu každého z nás. Anarchia akú vniesli do sveta svojimi extrémistickými praktikami nielen na umenie, zmenila doterajšie chápanie všetkého okolo nás. Čo je umenie? A čo robí z pekného pekné? Podobnú anarchiu vo svojej tvorbe preukazovala Vivienne Westwood. Počínajúci punk taktiež bojoval proti stanovenému establishmentu. Prerábali si oblečenie, nosili na krku záchodové dosky a to celé za zámerom šokovania a pohoršenia. Punk sa dadaizmu v mnohom podobá, ale zároveň spôsobom ich vystupovania podobnosť popiera. Po hnutí punku ére roku 2000 v ktorom každá žena túžila byť atraktívna a vyzývavá začne byť móda postupne formálnejšia, až zovšednela do nejasného charakteru.

Súčasná doba nám prináša módu, ktorá je najbližšie vyformovaná k predpone anti. Módni návrhári pracujú s pojmom „škaredosti“ a stierajú vzťah medzi pekným a škaredým. Predstavujú nám nekonvenčné kolekcie toho čím bola spoločnosť frustrovaná v detstve, alebo toho čo považujú za nevkusné. Podstatou ich konania je objaviť niečo nové v prečerpanom módnom priemysle. Najlepším spôsobom ako dosiahnuť publicitu je vyvolanie šoku a otázok. Kolektívne pohoršenie, alebo prekvapenie vyvolávajú diskusiu a tým zvyšuje svoju publicitu.

⁵⁷ HESS, Liam. Five Little-Known Facts About the Irreverent Art Movement Inspiring Marni. *Anothermag* [online]. June 21 2018 [cit. 2021-01-11]. Dostupné z: <https://www.anothermag.com/fashion-beauty/10947/a-five-point-guide-to-the-irreverent-art-movement-inspiring-marni>

Dada malo krátke trvanie. Dnes už v ňom nežijeme, preto máme jedinou možnosť jeho znaky len prirovnávať k reprodukcii v súčasnej módnjej tvorbe. Pointu dadaistického ready-made prenáša značka Vetements. Dnes tvorbe, ktorá sa v svojej podstate ready-made podobá prisudzujeme názvy ako divné, alebo prvoplánové. Ako príklad môžeme uviesť Highliter-high boots, ktorým nahrádza podpätko taký zvýrazňovač aký si pamätáme zo školských lavíc. V iných modeloch podpätko nesie vizuálnu formu zapalovača, alebo vrtáku do dreva. Dadaizmus taktiež pracoval s témou nezmyslu. V tomto prípade sa môžeme opierať o súčasné módnne trendy. Značka Thibaut predstavila na fashion weeku v Tokyu v roku 2017 tangáčové džínsy. Z klasických modrých džínsov autor vystrihol predný a zadný diel tak, že na dlhých nohaviciach ostali iba švy. Takisto Gucci predstavil Latex Socks high heels. Svojim latexovým vzhľadom a imitáciou otvorenej sandále v skutočnej obuvi vytvárajú absurdný výzor nohy bábiky Barbie. Príkladov spoločných znakov dadaizmu a súčasnej anti módy môžeme nájsť mnoho. Nasledujúca kapitola sa bude venovať predovšetkým módnym dizajnérom, skutočne inšpirovaným hnutím dada a anti umením.

Obr. 17. Vetements Highlighter-high boots

4.1 Francesco Risso – Marni

Potom čo sa Francesco Risso stal kreatívnym riaditeľom značky Marni dostal prezývku Willy Wonka. Jeho prístup a osobitá identita, ktorú vkladal do svojej práce sa zaslúžila o titul

jedného z najnevyčajnejších módných dizajnérov. Risso bol fascinovaný dada a venoval mu kolekciu sezóny Pre-Fall v roku 2018. Inšpiráciou boli deti trpiace duševnými problémami vo vzťahu s dadaistickým iracionálnym prístupom a odmietaním buržoázných konvencií. Kolekcia je postavená na dadaistickej vízii náhody. Risso sa snažil sa zhmotniť myšlienku tvoriť intuitívne prostredníctvom elementárnych tvarov. Kolekcia vznikajúca spontánnym procesom, preto postrádala logiku. Medzi dadaistické prístupy patrila práve iracionalita, absurdita a nezmysel. Risso opisuje primitívny prístup v jeho kolekcii ako metaforu. Týmto pojmom siaha do pravekého počiatku vzniku ľudstva. Dekonstruktúra siluet sa otesáva, až kým nenadobudne základnú podobu. Detská intuitívna schopnosť učiť sa je pre neho hnacím motorom. Logické postavenie kolekcie, preto asimiluje s detským myšlienkovým prúdom. Siluety sú nejasne definované a je z nich cítiť určitá banalita. Proporcie sú nafúknuté, až niektoré strihy v doplnkoch a odevoch pripomínajú balón. Nedokonalé detaily boli nadimenzované. Príkladom sú veľké špicaté goliere, alebo nadmerne veľké gombíky. Šijacie dráhy boli nezapošité, a stehy nesúrodé, takže vytvárali dojem nedokončeného diela. Celá kolekcia dýcha veľmi amatérskym dojomom. Akoby sa krajčír učil šiť. Niektoré modely pôsobili, že sú vyrobené zo záplat. Rozložené farebné plochy pripomínali náhodne uloženú detskú stavebnicu. Obuv kolekcie nesie takisto nadrozmerné formy, vyvolávajúce dojem dievčaťa obutého v otcových topánkach. Esteticky majú navodzovať, že sú z kreslenej rozprávky.⁵⁸

Napriek inšpiračnému zdroju a silnej myšlienke, ktorú táto kolekcia nesie, výsledná kolekcia je celistvá a usporiadaná. Rissovi sa podarilo dosiahnuť v kolekcii Marni istej jednoduchosti. Tú môžeme vnímať vo veľmi sofistikovanom užití. Štruktúry a farby v modeloch môžu pre niekoho predstavovať šialenosť. Túto diverzitu v podobe použitého materiálu a farieb kompenzujú strihy. V kolekcii je jasne zreteľný detský rukopis a nakoniec aj strihy nás prenášajú do nostalgických spomienok. Navzdory tomu zreteľne definujú trendy roku 2018.

⁵⁸ CARDINI, Tiziana. Marni PRE-FALL 2018. *VOGUE* [online]. 2018 [cit. 2021-01-11]. Dostupné z: <https://www.vogue.com/fashion-shows/pre-fall-2018/marni>

Obr. 18. Marni PRE-FALL 2018

4.2 Rick Owens

Dizajnér, ktorý presadzuje svoj nekonvenčný prístup v svojej práci je Rick Owens. Jeho práca je predovšetkým postavená na jeho vnímaní umenia, ktoré rád zasadzuje v svojich kolekciách. Často je Owensovi pripisované označenie „goth“ kvôli jeho obľube v čiernej farbe a mystickým dizajnom, ktorý obchádza trendy.

Owens a dadaizmus majú veľa spoločné. Spája ho s ním idea návratu na počiatok. Tento fakt potvrdzuje aj kolekcia zo sezóny jeseň/zima z roku 2017. Miesto kde bola predstavená malo tiež svoj dôležitý význam. Prehliadka sa konala v jednom z najväčších múzeí moderného umenia Palais De Tokyo v Paríži. Rick Owens tak ako prvý súčasný umelec predstavil kolekciu, v ktorej zhmotnil dadaizmus v celej svojej podstate. Owensov pohľad na vkus je

definíciou anti fashion. Dada odmietalo estetiku a štandardy modernej spoločnosti. Ready-made bol hlavnou technikou, ktorá Owensa inšpirovala. Technika ready-made preberala bežné predmety, ktoré v procese nadobudli novú funkciu. Taktiež dadaizmus sa pýta konkrétne otázky na sociálne problémy a burcuje ich k diskusii. To bolo pointou kolekcie *Glitter*. Priviesť verejnosť k diskusii a stierania názorov na definíciu vkusu.⁵⁹

Obr. 19. kolekcia *Glitter* 2017

4.3 Maison Margiela

Dadaistické prvky dýchajú tvorbou Maisona Margielu. Oproti ostatným módnym dizajnérom v Margielova práca absentuje komerčnosť. Po sto rokoch od uplynutia hnutia dada Margiela nadväzuje na nesystematický, nelogický a anti módný spôsob tvorby. MMM sa nezačleňuje medzi značky, ktoré potrebujú držať krok s predpísanými módnymi trendami. Podrobnejšou analýzou Margielovej tvorby sa dozvedáme, ako veľmi Margiela dadaizmus prezentuje aj keď nemá priamu formu. Dada je jeho nástrojom, k tvorbe. Reprodukujú hnutie dada v tom, ako pristupoval k práci. Nie je pre neho hlavná myšlienka ideológie, ale spôsob tvorby a tým sa z neho stal dadaista módy. Móda sa v 20. storočí začala odkláňať od siluet, ktoré boli považované za vkusné. Propaganda voči módnemu systému s nedostatkom predstavivosti prinútila návrhárov k opačnému premýšľaniu. Doposiaľ sa móda snažila byť

⁵⁹ PETIT, Renaud. *On Rick Owens' Fashion & Dadaism* [online]. Italy, 2017 [cit. 2021-01-12]. Dostupné z: <https://medium.com/@renaudpetit/on-rick-owens-fashion-dadaism-392f062a8f03>

umením a to nie je prístup, ktorý by fungoval. Umenie je to z ktorého móda čerpá nie naopak.⁶⁰

Elger Dietmar v knihe Dadaizmus spomína, že každý objekt vytvorený umelcom sa stáva aj umením.⁶¹ U Margielu tomu nie je inak. Priekopník dekonštruktivizmu sa odpútal od myšlienky ako by malo oblečenie vyzerat'. Odevy z pod jeho rúk majú zmenenú formu alebo funkcia jednotlivých dielov v strihu nadobúda novú. V tom nachádzame podobu u Marcela Duchampa v jeho práci s ready-made.

V kolekcii A/W 98-99 Margiela požiadal troch dizajnérov z rôznych odborov, aby odprezentovali kolekciu podľa svojho uváženia. V projekte bol fotograf Mark Borthwich, štylistka Jane How a spisovateľ Sydney Picasso. Cieľom bolo vysledovať oslovených umelcov v interakcii s publikom, odevom a značkou. Brothwich predstavil dvojdielne video a knihu s názvom „2000-1“ Video bolo prezentáciou troch žien, ktoré sa medzi sebou rozprávali a mali oblečené odevy z novej kolekcie MMM. Brotwichovým zámerom bolo zmazať statickú pozíciu modelky, ktorá predvádza. Ženy nadobudli život, z tichej pôvodnej prezentácie akú poznáme z typických prehliadok sa stala žijúca osobnosť nosiaca oblečenie aj v skutočnom živote. Nadobudol tak autenticitu, ktorá na mólach chýba. Fotografie, ktoré Brotwich nafotil počas natáčania boli spublikované v knihe *2000-1*. Jane How vytvorila 15 antropomorfných drevených marionet. V tomto prípade boli marionety oblečené do Margielovej kolekcie. Na prehliadke bola kolekcia odprezentovaná profesionálnym bábkarom, ktorý ich ovládal. Tým bábkar zastal pozíciu akéhosi vládcu, takého ako predstavujú kreatívny riaditelia pred predstavením kolekcií. Marionety v predstavení zastávali rolu skutočných modeliek. Môžeme túto myšlienku, taktiež chápať ako alter-ego modeliek z prehliadok.⁶² Vložený dadaizmus v projekte Jane How nachádzame v antropomorfných marionet s konzekvenciami prvej svetovej vojny. Taktiež to môžeme chápať ako ironické vyjadrenie Jane How nato, že módnym priemyslom vyžaduje po ľudských bytostiach, aby zachovali charakter drevených marionet. Spisovateľ Sydney Picasso vytvoril bielu stuhu na ktorej bol potlačený text „ENDLESS THREADS“. Stuha bola pred začatím prehliadky rozvedená medzi divákov. Predstavovala akúsi identitu značky MMM. Označovala každého diváka, ktorý prišiel, tým sa stal súčasťou značky.⁶³

⁶⁰ PURGAJ, Jure. *Dadaist Elements in the Works of Martin Margiela* *Dadaist Elements in the Works of Martin Margiela* [online]. [cit. 2021-01-13]. Research through Fashion.

⁶¹ ELGER, Dietmar, GROSENICK, Uta, ed. *Dadaismus*. [Praha]: Slovart, c2004. ISBN 8072096613

⁶² PURGAJ, Jure. *Dadaist Elements in the Works of Martin Margiela* *Dadaist Elements in the Works of Martin Margiela* [online]. [cit. 2021-01-13]. Research through Fashion.

⁶³ Ibid.

Obr. 20. Marionety Jane How pre MMM

Druhým príkladom je kolekcia prezentovaná na sezónu jeseň/zima na rok 1999-2000. V tejto kolekcií je dominantná myšlienka anonymity. Čo však zahrňovalo isté požiadavky. Doručovanie pozvánok nemohlo prebehnúť prostredníctvom pošťára, pretože by hosť prišiel do kontaktu s ďalšou osobou. Pozvánky pre hostí boli posielané iba faxom. Margiela povzbudzoval stúpajúce emócie strachu a nadšenia tým, že hostia nevedeli kto ich pozýva. Hostiteľ v svojej skrýši nadobúda moc, v ktorej jeho dominancia rastie a jeho činy tým nemôžu byť spochybnené. Konanie Margielu zachádza až tak ďaleko, že namiesto svojho mena alebo loga, použil len sústavu čísel a namiesto loga len vyšitý štítok bielou niťou. Výstava kolekcie bola otvorená len jeden týždeň. Hostia mali na predstavení široký výber nealkoholických nápojov a pop-cornu. Každý z nich mal iba polhodinu na pozretie

nízkorozpočtového filmu, v ktorom bola kolekcia odprezentovaná. Hlavnými aktérkami boli tri ženy a traja muži, ktorí boli oblečení v doktorských plášťoch. Na ženách vidíme len odprezentované odevy a proces obliekania. Identita aktérov bola potlačená ako nesúhlas s čím ďalej tým viac populárnym vznikom super modelov v 90. rokoch.⁶⁴

Margiela prehodnotil chápanie módnej tvorby. Na prelome storočia sa návrhári prikláňali k novým materiálom a technológiám, ktoré im doba prinášala. Margiela, ale tento prístup odmietal z rovnakého dôvodu ako dadaizmus. Kritizoval neopatrné nakladanie s novými technológiami. Preferoval dekonštrukciu a vlastnú kreativitu. Ako preukazoval v kolekcii jar/jeseň v roku 2003 keď vrchné odevy obliekal cez topánky. Margielová práca je plná symbolík a otázok ohľadom tela, konštrukcie oblečenia, čím prispel k budúcemu vývoju módy.

⁶⁴ PURGAJ, Jure. *Dadaist Elements in the Works of Martin Margiela* *Dadaist Elements in the Works of Martin Margiela* [online]. [cit. 2021-01-13]. Research through Fashion

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 AUTORSKÉ ZHRNUTIE

Cieľom teoretickej časti diplomovej práce bolo podrobné zmapovanie dadaistického hnutia v minulosti. Spôsob akým dadaisti tvorili, niesol v každej oblasti tvorby istú absurditu, pre ktorý sa stal dadaizmus fenoménom umenia. Slovo reakcia je hlavným pojmom definície hnutia. Bez reakcie by nebolo dada a ani väčšina dnešného konceptuálneho umenia.

Myšlienka hnutia dada je oveľa zásadnejšia ako princípy ktoré dadaisti využívali v svojej tvorbe. Aby som zhmotnila posolstvo dada, preberám do svojej práce hlbokú myšlienku reakcie na dnešnú pandemickú situáciu. Stav okolo ochorenia Covid-19 sa začiatkom roka 2020 začal zhoršovať, čo vyústilo k radikálnym zmenám na celom svete. Kontakt s ľuďmi a blízkymi bol obmedzený len na nutné prípady. Služby a obchody boli postupne uzatvorené kým sa situácia s ochorením nezlepší. Večné nestíhanie sa zo dňa na deň premenilo na prebytok voľného času, s čím sa spája aj množstvo nových záľub, ktoré populácia nadobudla.

Frustrácia národa z stále pretrvávajúcej situácie ma prinútila reagovať na túto silnú zmenu tak, ako dadaisti reagovali na zlú vojnovú situáciu. Kolekcia manifestuje absurditu nového desaťročia, ktoré je radikálne odlišné od tých predošlých. Proces tvorby kolekcie bol taktiež, veľmi poznamenaný vládnymi opatreniami. To do kolekcie vnáša sarkastickú spomienku na život, ktorý sme nemohli naplno žiť.

6 KONCEPT

Hlavnou inšpiráciou tvorby kolekcie bola zmena správania populácie počas lockdownu. Rodiny sa podieľali na výrobe rúšok a venovali sa aktivitám so svojimi blízkymi. Horším prípadom boli inak pracujúci a časovo vyťažení ľudia, ktorí bývajú sami. Ako hovorí Aristoteles „Človek je tvor spoločenský“, samota, ktorá mnohých rýchlym krokom dobiehala, vytvárala silnú potrebu starostlivosti o niečo alebo niekoho iného. To sa odrazilo aj na zvieracích útulkoch, ktoré sa tešili zvýšenému záujmu o zvieratá. Ľudia si so psami krátili čas v byte, kedy boli značne obmedzení v pohybe. S adoptovaným psom prišli k istým privilégiám vychádzania.

Viac zodpovednejšia časť populácie, ktorá si bola vedomá aktuálneho stavu, ktorý sa časom zmení, si nedovolila adopciu zvierat'a. Menej náročným organizmom a teda zodpovednejšou variantou, ktorá vyžaduje starostlivosť a pozornosť sa stali izbové rastliny. Trend zbierania rastlín je prístupný aj pre ľudí žijúcich v bytoch a garsónkach. Navyše je to vkusný bytový doplnok, ktorý oživí nejednu miestnosť. Rastliny sa stali novodobým fenoménom. Na sociálnych sieťach narastal počet skupín, ktoré sa venovali ich starostlivosti, radám, ale taktiež aj aukciám exotickejších druhov. Nebolo príliš náročné prepadnúť do štádia veľkého kolektovania nielen obyčajných rastlín. Pestovateľov pomaly začali nudiť bežné druhy dostupné v obchodoch, a stúpol záujem o exotické kultivary. Miestnosti v bytoch sa začali zelenat'. Na facebookových skupinách nastalo šialenstvo začiatočníkov, ktoré svoje rastliny obohacovali o prehnanú starostlivosť.

Počas štúdia som registrovala veľmi absurdné snahy pestovateľov, ktorí sa snažili svojim kvetinám dať najlepšiu starostlivosť. Jedným z nich bola pani, ktorá každý večer triasla so svojimi fikusmi, aby imitovala ich prirodzené prostredie. Intenzita trasenia mala jasne stanovené pravidlá. Nesmela byť príliš vysoká, aby fikus nedostal šok, ale taktiež ani príliš nízka, aby celá aktivita prinášala výsledky. Na konci celej procedúry musela byť rastlina uložená presne na tom istom mieste, s rovnakou polohou listov smerujúcim k slnku. Iný fanatik, vypočítaval umiestnenie rastliny podľa feng-šuej. Rastlinu umiestnil na miesto, ktoré avizovalo zvýšenie financií. Po tom čo rastlina uschla prišiel pýtať pomoc do rastlinného poradenstva na sociálnych sieťach.

Absurdných prípadov tejto témy je viac. Ilustrujem nimi bizarnosť problémov života v lockdowne. Koncept kolekcie je venovaný práve absurdite zbierania rastlín a ich majiteľom.

7 KOLEKCIA „103 DNÍ GUTACE“

Názov kolekcie je priamou reakciou na tvorbu praktickej časti diplomovej práce a súčasne spomienkou na celé štúdium v Česku. Preto sú názvy produktov a kolekcie v češtine. Číslo 103 je numerickým údajom dní, strávených kreatívnym procesom. Gutácia je podľa knihy Fyziológia rastlín od Jiřího Šebánka opísaná ako *Mnohé rostliny jsou schopny přebytečnou vodu vylučovat v kapalném skupenství. Takovému výdeji říkáme slzení neboli gutace (z lat. Gutta – kapka). Rostlina vytlačuje vodu zvláštními štěrbinami- hydathodami. Jejich dutina je vypněna tenkoblanými parenchymatickými buňkami, tzv. epitemem, n němž je ukončen cévní svazek přivádějící vodu. Na vytlačování kapek se zúčastňuje kořenový vztlak.*⁶⁵ Tento jav vyskytujúci sa výhradne u rastlín je zároveň metaforou k mojim prežitkom pri tvorbe.

Kolekcia obuvi a galantérnych doplnkov má poukazovať na životný paradox v prebytočnom zhromažďovaní rastlín a zaplňovaním duševnej prázdnoty. Aktivity, ktorým je možné vyplňať čas nestačia na uspokojenie našich sociálnych potrieb. Hlavné prostredie kolekcie 103 DNÍ GUTACE, sa odohráva prevažne doma a čiastočne von. Obuv kolekcie patrí nositeľovi. Galantéria sprevádza nositeľovu obuv doplnkami pre rastlinu. Vytváram tým úzky vzťah medzi rastlinou a človekom. Do kolekcie vnášam satirické myšlienky a situácie, ktoré stoja za jednotlivými modelmi. Tým utváram absurdný svet skutočných ľudí, vytvorený prostredníctvom obuvi a galantérnych doplnkov.

Koncept ilustrujem na rôznych situáciách, ktoré nás môžu počas lockdownu postretnúť. Vytvorila som obuv na doma, na krátku vychádzku do prírody, na domácu párty s rastlinami a domácu pláž na balkóne.

7.1 Cieľový zákazník

Vysoká prevaha žien nad mužmi v skupinách na sociálnych sieťach mi napomohla definovať nositeľku. Ženy pestovateľky sú prevažne vo vekovom rozmedzí od 20 až po 60. Je pre to veľmi obtiažne konkretizovať jednu vekovú skupinu. Užívateľky dokonca nevybočujú ani medzi sebou.

Kolekcia 103 DNÍ GUTACE má konceptuálny charakter, pretože zákazníkom nie je skutočná žena. Kolekcia preto definuje svoju nositeľku ako ženu, žijúcu medzi rastlinstvom. Je to osobnosť, ktorá je vzdialená od žien prikláňajúcich sa k štýlu normcore. Nositeľka

⁶⁵ ŠEBÁNEK, Jiří. *Fyziologie rostlin: vysokoškolská učebnice pro vysoké školy zemědělské*. Praha: Státní zemědělské nakladatelství, 1983. s. 129. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:2ee7e400-e1b8-11e6-9e7e-001018b5eb5c>

kolekcie je extravagantná osobnosť. Hlavnou charakteristickou črtou je jej sebe láska. Aktivity, ktoré jej boli odoprené zlou pandemickou situáciou, prispôsobuje aktuálnym podmienkam. Stále sa chce cítiť pekne a príťažlivo, preto odmieta zanedbanie svojho zovňajšku. Žije sama a preto si môže dovoliť striedať obuv na rôzne domáce aktivity a prechádzky v okolí bydliska.

Vytvorila som pre bližšie pochopenie cieľového zákazníka, fiktívnu postavu nositeľky Malvínu. Stvárňuje ženskú predstaviteľku užívateľiek rastlinných skupín na sociálnych sieťach. Malvína je mladá žena približne vo veku končiacej vysokoškolskáčky. Je zamestnaná, ale kvôli prísnyim celoštátnym opatreniam pracuje z domova. Ako extrovertka, bola zvyknutá na množstvo priateľov v svojom okolí. Extrovertnú povahu a každodennú prácu s ľuďmi kompenzuje v samostatnom bývaní. Náhla zmena jej život značne obmedzila. Ráno po zobudení Malvína pozdraví všetky rastliny v svojom obydlí, verí, že pre rýchlejšiu rast a celkovú vitalitu je komunikácia veľmi prospešným prostriedkom. Táto časť dňa je veľmi dôležitou pre udržanie jej sociálnej rovnováhy. Priateľov vystriedali žijúce organizmy. Nasledujúce hodiny venuje svojej práci, a vo voľnom čase pozdraví svoju rastlinnú skupinu. V prípade voľného víkend, kedy Malvína nie je pracovne vyťažená, nahradí čas, ktorý by strávila cestovaním a opaľovaním sa na slnku domácou variantou. Balkón slúži ako obstojná náhrada za pieskovú pláž s azúrovým morom. Mnohým pestovateľom je známe, že letné obdobie slúži na takzvané letnenie. Rastlinám sa tak dostane potrebného slnka a načerpajú energiu na ďalší rast. Dovoľenku s kamarátmi teda vystriedala dovolenka na balkóne s rastlinami. Šport, ktorému sa venovala každý deň je nemožné vykonávať. Pohyb preto musí nahradiť inou činnosťou. Malvína svoje exotické druhy rastlín vezme spoznávať lokálne druhy po blízkom okolí. Zakončenie dňa patrí večeru a domácim žúrom. Aj rastlinám sa musí dostať pohyb, aby stimuloval ich rast. Nasleduje trasenie, ktoré imituje ich domáce prostredie prepojené s tancom Malvíny.

Rastliny v jej živote nahradili všetok ľudský kontakt. Tak, ako je táto osobnosť obklopená priateľmi v normálnom živote, je obklopená rastlinami v domácom prostredí. Jej život ostáva. Mení sa len jeho forma.

7.2 Moodboard

Zloženie moodboardu má dadaistický charakter. Napriek tomu, že v dadaizme sa umenie ani koláže nedali spracovávať digitálnou formou, rozhodla som sa vytvoriť koláž vo Photoshope. Inovujem, tak praktiky dada do súčasnosti. Moodboard vo forme koláže má nejasnú koncepciu. Kombinujem v ňom štruktúry a širokú paletu farieb. Vo farebnosti

moodboardu prevažujú odtiene ružovej. Odkazujem tým na kolekciu, ktorá je venovaná žene pestovateľke. Obsahom moodboardu je utopická bytosť. Jej vzhľad má ľudskú podobu v tvári, ale stále sa nedá definovať ako človek. Čo bolo mojim zámerom v približnej vizualizácii abstraktného cieľového zákazníka. Otázka „Do you need it to be true?“ posilňuje ideu kolekcie 103 DNÍ GUTACE a zároveň pokladá zaujímavú existenčnú myšlienku. Je pre nás skutočne oslobodzujúce vedieť a vidieť pravdu?

Obr. 21 Moodboard kolekcie

7.3 Farebnosť a materiály

Po analýze cieľového zákazníka a bližšej definícii konceptu nasledoval výber materiálov. Smerodajnou skutočnosťou bola pre mňa utopická bytosť. Keďže je kolekcia priamym opakom normcorového skupenstva žien na sociálnych sieťach, vylúčila som odtiene šedej, bielej a kombinácie farieb, ktoré skutočné pestovateľky síce nosia, ale pôsobia ťažkopádne.

Vo finálnej farebnosť kolekcie kombinujem veľmi pestré a jasné farby. Dominantná farba v kolekcii je fukiová ružová, ktorá definuje Malvínu. Po zhodnotení trendov vo farebnosti som ružovú doladila o pastelovo fialovú, smaragdovo-zelenú, tyrkysovú a zvierací vzor v prírodných odtieňoch.

Obr. 22 Farebnosť kolekcie

Na obuv aj na doplnky som zvolila useň a strieborné kovové komponenty. Vybrala som fialový a ružový velúr z koziny, kozinu s dlhým chlpmom so zvieracím vzorom, hovädzinovú useň s dezénom reptílie. Vrchové materiály kombinujem s tyrkysovou žehlenou prasacou usňou.

Kovové komponenty tvoria neoddeliteľnú súčasť kolekcie. Na outdoorovej obuvi sú strieborné komponenty na prevliekanie šnúrok dominantným prvkom. Medzi ďalšie použité komponenty patria aj nity, kovové vsuvky a pracky.

7.4 Podošvy

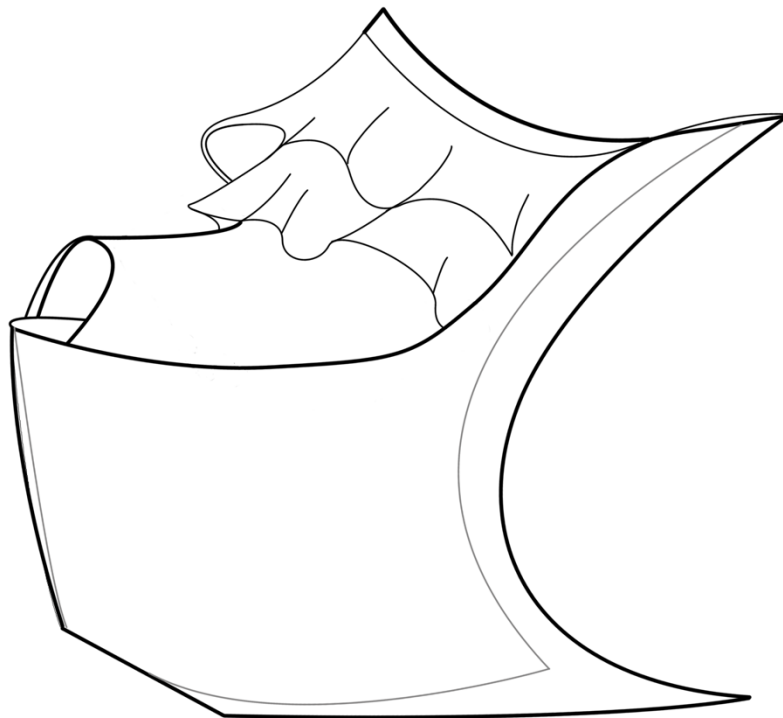
Nutnou časťou na outdoorovej obuvi sa stali jednotkové podošvy z termoplastického polyuretánu poskytnuté spoločnosťou Baťa. Súčasťou podošvy je pryžový prešívaný rámik. Obuv, ktorá je o tieto podošvy doplnená nadobudla charakter obuvi do prírody. Podošvy a podpätky sú na zvyšných modeloch vyrezané a vysústružené z dreva.

8 DESIGN OBUVI A DOPLNKOV

Ako som avizovala pri definícii cieľového zákazníka, kolekcia je postavená v konkrétnych časových líniah dňa. Doplnky majú významnú úlohu vedľa obuvi. Obuv na každú dennú príležitosť odráža charakter nositeľky Malvíny. Doplnky, sú prepojené s jej vizuálnym cítením. Tri páry obuvi sú na vysokom podpätku a platformách. Napriek tomu, že sa stále pohybujeme v domácom prostredí, nositeľka nestráca vieru v samú seba a pracuje na svojom duševnom zdraví. Pracuje na svojom sebavedomí prostredníctvom obuvi. Vysoké podpätky sú jedným z prvkov, ktoré posilňujú ženské sebavedomie aj v našom neutopickom svete. Vo svete mojej nositeľky tomu nie je inak. Galantéria je taktiež istým módnym doplnkom, ktorá nám napomáha precítiť ženskú silu. Rastliny sa tak s galantériou stávajú módnym prvkom a taktiež akýmsi výstrelkom. Odkazujem s nimi na nadmernú starostlivosť a úzkostlivosť pestovateľov o pocity rastlín, ktoré nedokážu vyjadriť.

8.1 Vyšší dívčí

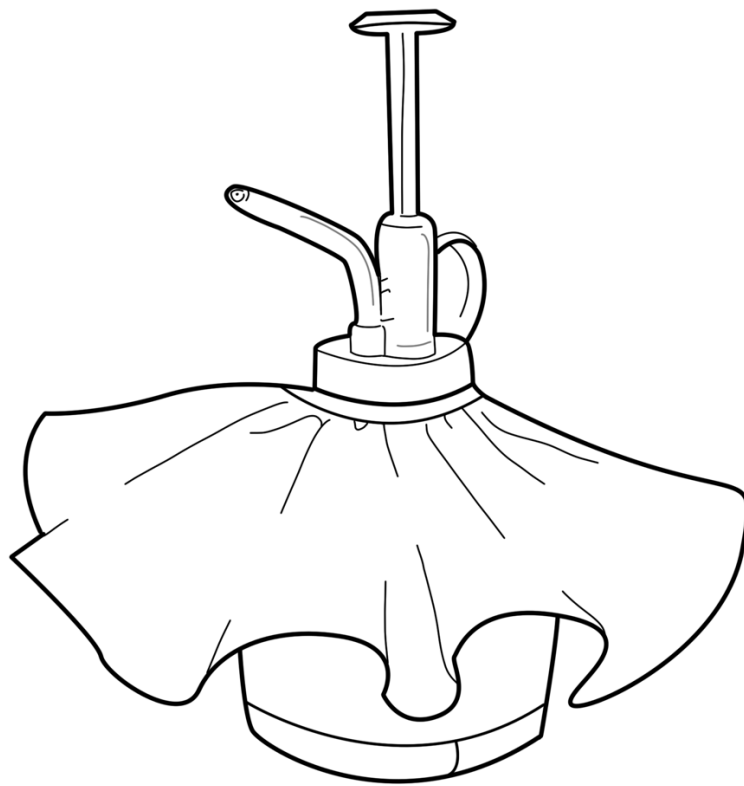
Obuv je určená na neskorý večer a skoré ráno, kedy Malvína vstáva. Nazuvák má je veľmi jemného dievčenského vzhľadu vďaka dvom širokým volánom položeným na sebe. Obuv je určená na ukladanie rastlín na nočný spánok a následné raňajky s rastlinnou rodinou, preto nie je obuv uzavretá, ale otvorená, aby bola nositeľka nestrácala čas pri obúvaní a venovala sa dôležitejším aktivitám. Raňajky sú nielen zásadnou časťou dňa Malvíny, ale aj rastlín, ktoré musia dostať svoju obživu v podobe hnojiva, alebo iných doplnkov stravy. Napriek tomu, že obuv sa na prvý pohľad môže zdať nepohodlná, vysoká platforma má svoju myšlienku. Prebytky rastlín, ktoré Malvína vlastní musela uložiť na policičky po stenách. Horšiu dostupnosť riešia vysoké platformy, ktoré jej umožňujú dostať sa k vyššie postaveným rastlinám. Večer pred spaním kedy Malvína obúva nazuváky druhýkrát, zase dáva dobrú noc formou pohladenia listov.

Obr. 23 Technický náčrt obuvi Vyšší dívčí

8.1.1 Šípkový Ficus Elastica

Doplňkom tejto obuvi rozprašovač. Preto aby som obuv prepojila s doplnkom, rozprašovač vo vrchnej časti nesie volán. Ako som avizovala pri definícii obuvi, ránom začína deň a preto sú raňajky podstatné aj pre rastliny. Malvína sa svojim rastlinám snaží priblížiť domáce prostredie v bytových podmienkach. Rozprašovač je pre rastliny obzvlášť dôležitým prostriedkom, ktorý imituje rannú rosu v prírode. Obal na rozprašovač je multifunkčným doplnkom, ktorý sa dá použiť aj na pohár na vodu pre Malvínu.

Obr. 24 Technický náčrt doplnku Šípkového Ficusu Elastica

8.2 Vzhůru k výškám

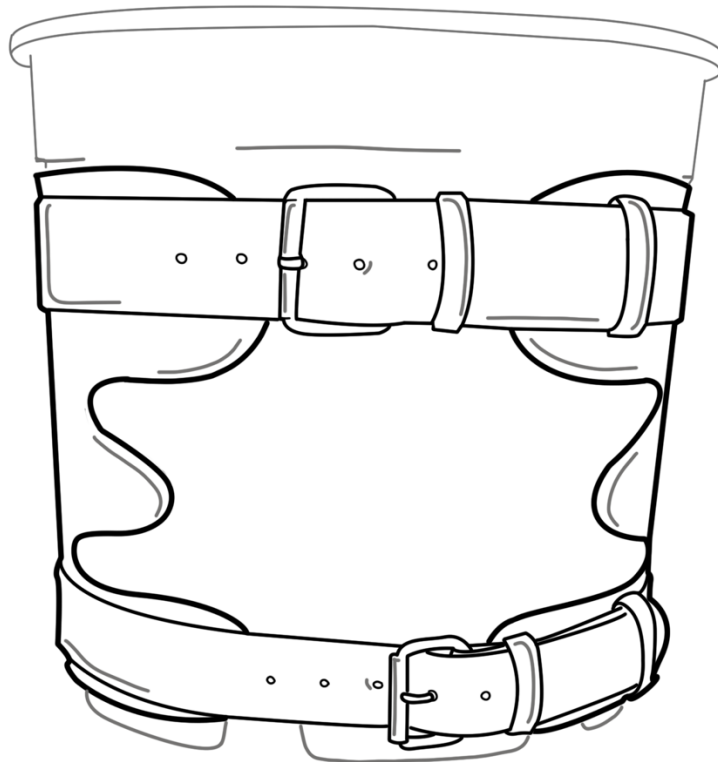
Hlavným prostredím kolekcie je mesto a mestský byt. Pre zachovanie psychickej rovnováhy je potrebné brať ohľad aj na fyzické aktivity, ktorým je množstvom reštrikcií zabránené. Obuv je navrhnutá v súlade s pandemickými opatreniami, pri ktorých sa nepočíta s dlhou turistikou, ale krátkou vychádzkou do prírody. Dizajn obuvi je odrazom vizuálneho cítenia Malvíny. Zachováva si výrazný farebný vzhľad, aby sa obuv odlišila od tej bežnej turistickej obuvi. Ich inakosť, podporuje sebavedomie Malvíny.

Obr. 25 Technický náčrt obuvi Vzhůru k výškám

8.2.1 Multikulturní setkání

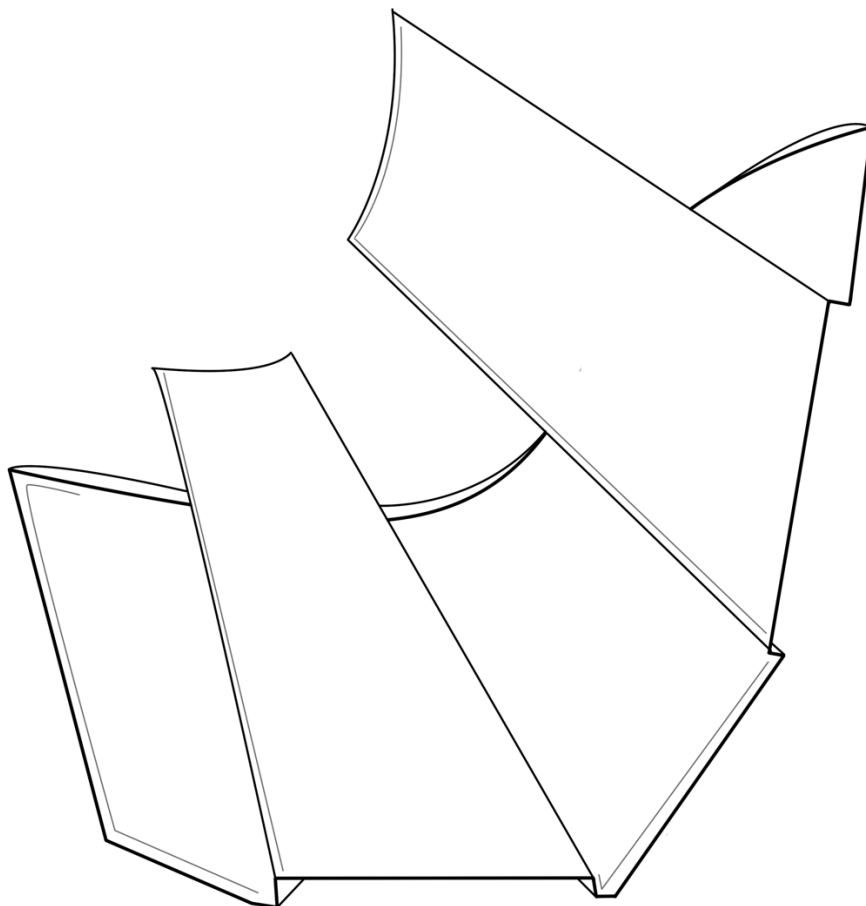
Malvína svoje rastliny nosí so sebou na prechádzky, preto je obuv doplnená o nosítko na kvetináč. To čo bolo odopreté jej sa snaží nahradiť aspoň rastlinám. Tak sa väčšie kultivary, ktoré nie sú príliš háklivé na presun, sa dostanú k životnému poznaniu. Čas vo vonkajšom prostredí sa stal vzácnym. Preto ním Malvína neplytvá a okrem svojej duševnej očisty, predstavuje exotickým kultivarom, lokálnu flóru. Navyše, táto prechádzka slúži aj ako výstraha rastlinám, ktoré pomaly rastú, alebo sa sťažujú na nedostatok tropického podnebia.

Obr. 26 Technický náčrt doplnku Multikulturní setkání

8.3 Balkónový Balkán

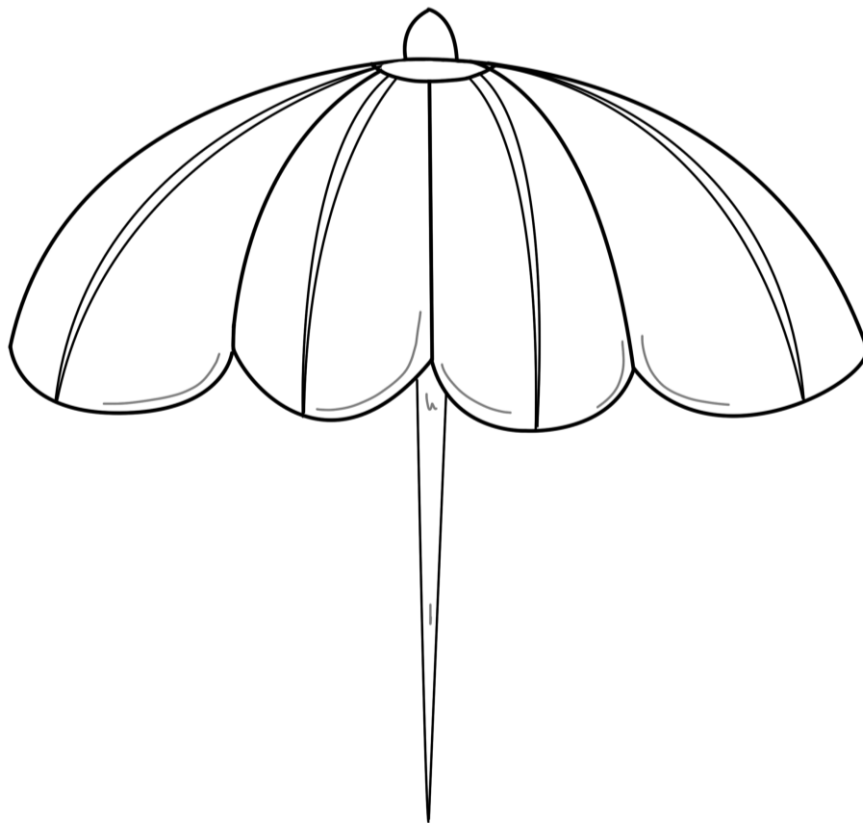
Leto v roku 2020 sa stalo krízovou sezónou. Letné teploty a slnečné počasie lákalo na oddych. K letu pre mnohých bezpodmienečne patria aj dovolenky pri mori. Kvôli postupnému uzatvoreniu hraníc, bolo stále náročnejšie cestovanie za čerstvým morským vzduchom. Pre Malvínu je leto časom znovuzrodenia. Dovolenkové destinácie sa presunuli na balkóny a terasy. Malvína je taktiež veľká fanúšička opaľovania. A práve opaľovanie je jednou z aktivít, ktoré je možné prispôbiť bytovým podmienkam. Slnko na balkóne síce svieti len v presne vyhradenom čase, ale to nie je prekážka. Lehátko sa akurát zmestí na bytový balkón, a oproti nemu ventilátor imituje morský vánok. Balkónový Balkán je obuv vytvorená na letné opaľovanie v byte. Obuv má zvršok z farebných usňových pásov a je doplnená o vysokú platformu. Malvína, tak môže natrénovať budúce plážove outfity na dovolenku na Balkáne.

Obr. 27 Technický náčrt obuvi Balkónový Balkán

8.3.1 Florazol

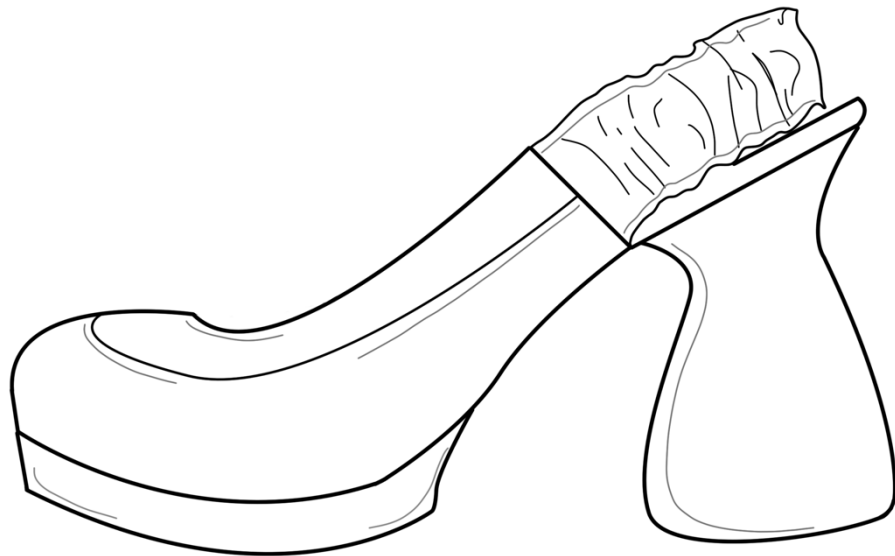
Aby bol čas na slnku aj bezpečným pre rastliny, ďalším doplnkom sa stal slnečník. Je obecné známe, že niektoré druhy milujú letenie a práve tieto druhy sú ideálnymi spoločníkmi pre Malvíniu dovolenku na balkóne. Letenie má však svoje pravidlá, aby sa rastliny nepopálili. Tak ako sa môže spáliť na slnku človek, môže sa spáliť aj rastlina, ktorá sa letní hneď na priamom slnku. Na začiatku sa však musí začínať v tieni. Florazol je slnečník, ktorý bráni rastlinu pred priamym slnkom. Rukoväť na dáždniku je vybrúsená do špičky, takže sa ľahko dá umiestniť zapichnutím do substrátu. Pre popínavé rastliny rukoväť predstavuje aj oporu, po ktorej sa môžu plaziť. Malvína si vďaka slnečníku môže, prázdninovú dovolenku so svojimi zelenými priateľmi užiť aj na provizórnej pláži. Slnečník je vytvorený z dvanástich dielov usne. Uprostred každého dielu je prešíty sklad, ktorý je inšpirovaný hlavnou stredovou žilou Ficusu Lyrata.

Obr. 28 Technický náčrt doplnku Florazol

8.4 Hvězda parketu

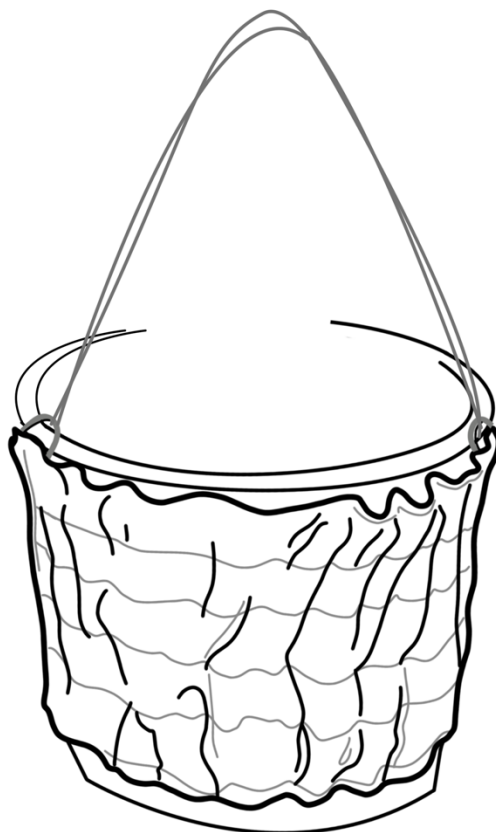
Po náročnom dni plnom duševne regenerujúcich aktivít je čas na stretnutie s priateľmi. Samozrejme nemyslia sa tí, ktorých mala Malvína možnosť stretnúť v čase pred pandémiou. Klubová scéna sa presúva do obývačky a plnú miestnosť ľudí nahrádza plná miestnosť rastlín. Večerné žúry sú taktiež spoločenskou aktivitou, ktorá sa dá do určitej miery nahradiť v domácnosti. Navyše rastliny sú skvelý poslucháči a v noci neprídu klopať na dvere. A to je dokonalá súhra dvoch svetov. Obuv je určená na domácu spoločenskú akciu. Malvína sa túži páčiť hlavne sama sebe, ale aj svojmu osadenstvu, preto je výber topánok na vysokom podpätku jasná voľba. Hvězda parketu sú nazuváky s pružinkou cez pätu. Zvršok je vytvorený z pestrých farieb, a podpätok je predimenzovaný, aby obuv vynikla.

Obr. 29 Technický náčrt obuvi Hvězda parketu

8.4.1 Vzduchotesno

Malvína je pestovateľka, ktorá sa svojim rastlinám snaží dopriať každého pôžitku, ktorý dostanú v svojom prirodzenom prostredí. Doplnok k tejto obuvi je inšpirovaný taktikami pestovateľiek zo sociálnych sietí. Trasenie a jemné vibrácie prinášajú rastlinám potešenie, a napomáhajú vitalite. Preto je domáca večerná spoločenská udalosť, vhodná príležitosť na túto aktivitu. Ako doplnok k tejto obuvi som vytvorila závesný kvetináč s názvom Vzduchotesno. Jeho funkcia dokonale spĺňa jednu z dôležitých podmienok pre správne fungovanie rastlín. Vďaka závesnému kvetináču, Malvína môže svoje kvety roztancovať, hojdaním. V prípade, že bude chcieť párty opustiť, môže závesný kvetináč zobrať a preniesť ako kabelku. Vzduchotesno je názov reagujúci na plné tanečné kluby. U Malvíny je naopak priestor plný od stropu. Doplnok je vytvorený z tyrkysovej prasacej usne a pružiniek, ktoré sú prebraté z obuvi.

Obr. 30 Technický náčrt doplnku Vzduchotesno

ZÁVER

Kľúčovým motívom pri tvorbe kolekcie bolo dadaistické hnutie a prístup vtedajších umelcov k tvorbe. Sociálne prostredie v období dadaizmu bolo veľmi poznačené prvou svetovou vojnou, ktorá nepriaznivo pôsobila na vtedajšie bytie. Kvalita života väčšiny populácie klesla a zábavu a voľný čas zastieral strach o budúcnosť. Umenie tohoto obdobia sa stalo akousi nádejou a formou odvrátenia myšlienok.

Vytvoril sa nový smer, ktorý protestoval proti všetkému násiliu. Našťastie dnes nežijeme vo vojnovom období a životy nám neničí násilie. Ľudstvo po celom svete sa však dostalo do inej krízovej situácie. Na začiatku roku 2020 svet zachvátila neznáma choroba, na ktorú sa pri zanedbanej starostlivosti začalo umierať. Svet zmlkol. Bola nariadená izolácia a karanténa pre postihnutých Covidom-19. Ľudí ovládal strach z neznámej choroby a strach o život. Televízne stanice zachvátili správy o aktuálnom dianí po celom svete, ktoré katastrofálnu situáciu vykresľovali detailnejšie.

Okolnosti v prostredí dadaizmu a v prostredí nového desaťročia majú niečo spoločné. Tak ako my, tak ani dadaisti nevedeli ako dlho situácia potrvá a kedy sa vrátia k pôvodnému životu. Postupom času, keď sa svetová pandemická situácia ustálila a Covid-19 nepredstavoval v domácej izolácii hrozbu, populácia sa potýkala s problémami psychického zdravia. Začali sme bojovať so samotou, chýbajúcimi sociálnymi väzbami a obmedzeniami, ktoré spôsobovali depresie a v horších prípadoch pokusy o samovraždu.

Teoretická časť mapuje vznik dadaistického hnutia v celosvetovom prostredí. Poukazujem aj na umenie, ktoré vznikalo počas najhorších vĺn covidovej doby. Významnou kapitolou sa pre mňa stala Anti móda, ktorá poukazuje na iné prístupy v módnych dizajnérov, ktoré sa pre mňa stali inšpiráciou pri tvorbe konceptu kolekcie nesúcej prvky dadaizmu.

Praktická časť reflektuje akým spôsobom sa ľudia vyrovnávajú so samotou počas pandémie. Vytvorila som koncept ireálnej osobnosti Malvíny, do ktorej som vložila časť vlastného alterega. Počas pandémie, som sa ocitla v situácii, ktorá mi neumožňovala návrat na Slovensko a musela som sa vysporiadať s dlhým obdobím samoty. Ostala som odrhnutá od ateliéru, kde som predtým tvorila, a od priateľov, ktorých som pravidelne stretávala v škole, aj po škole. Počas tohoto nepriaznivého času, som svoju pozornosť venovala izbovým rastlinám. Spoločnosť rastlín, veľmi napomohla môjmu duševnému zdraviu. Navzájom sme vedľa seba prosperovali a ja som v izbe s pôvodne jednou rastlinou skončila s tridsiatimi siedmymi.

Diplomová práca sa pre mňa stala osobnou výpoveďou celého roka, počas tvorenia diplomovej práce. Sarkastickou kolekciou 103 DNÍ GUTACE spomínam na čas, ktorý ma učil bytiu samej so sebou.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] DAWBER, Martin a Stephen BAYLEY. *Modern Vintage Illustration*. London: Batsford, 2012. ISBN 9781849940320.
- [2] DE MICHELI, Mario. *Umělecké avantgardy dvacátého století*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1964. *Teorie a kritika* (SNKLU).
- [3] DUCHAMP, Marcel. *Marcel Duchamp: [Špálova galerie v Praze, 21.3.-20.4.1969]*. Praha: Svaz čs. výtvarných umělců, [1969].
- [4] ELGER, Dietmar, GROSENICK, Uta, ed. *Dadaismus*. [Praha]: Slovart, c2004. ISBN 8072096613.
- [5] FOSTER, Hal et al. *Umění po roce 1900: modernismus, antimodernismus, postmodernismus*. Druhé, rozšířené vydání. Praha: Slovart, 2015. 816 stran. ISBN 978-80-7391-975-7.
- [6] GROSENICK, Uta. *Ženy v umění =: Women artists : 20. a 21. století*. V Praze: Slovart, 2004. ISBN 80-7209-626-5.
- [7] HAUSMANN, Raoul. *Courrier Dada*. Paříž: Le Terrain Vague, 1958
- [8] LIÈVRE-CROSSON, Élisabeth. *Od kubismu k surrealismu*. Praha: Levné knihy, 2007. *Malá moderní encyklopedie* (Levné knihy KMA). ISBN 9788073095079.
- [9] LI MORRIS, Desmond. *Životy surrealistů*. Přeložil Denis KOSTOMITSOPOULOS. [Trnová]: Bourdon, 2018. ISBN 9788090699632.
- [10] *Literární noviny: Týdeník pro kulturně politické a umělecké otázky*. Praha: Svaz československých spisovatelů, 13.5.1967, 16(19). sv. 19 . ISSN 0459-5203. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:e038bb61-f83c-47ce-85f9-44d7f43a74cd>
- [11] MICHALOVÁ, Rea. *Karel Teige: kapitán avantgardy*. Praha: KANT, 2016. str. 401. ISBN 978-80-7437-171-4. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:8b3a3fd8-3204-48c6-abac-e5fcd56c2ff2>
- [12] MRÁZ, Bohumír. *Dějiny výtvarné kultury*. 4. Praha: Idea servis, 2011. ISBN 978-80-85970-98-2.
- [13] RICHTER, Hans a David BRITT. *Dada, art and anti-art*. New York, N.Y.: Thames and Hudson, c1997. ISBN 0500200394
- [14] SASSOON, Donald. *Mona Lisa: historie nejslavnějšího obrazu na světě*. Překlad Gisela Kubrichtová. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: BB art, 2004. 310 s. barev. obr. příl. ISBN 80-7341-273-X. Str. 195-196

[15] *Světová literatura: revue zahraničních literatur*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 11.1966, 11(6). sv. 6. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:ae968dd0-103a-11e8-8485-5ef3fc9ae867>

SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

- [1] CARDINI, Tiziana. Marni PRE-FALL 2018. *VOGUE* [online]. 2018 [cit. 2021-01-11]. Dostupné z: <https://www.vogue.com/fashion-shows/pre-fall-2018/marni>
- [2] HESS, Liam. Five Little-Known Facts About the Irreverent Art Movement Inspiring Marni. *Anothermag* [online]. June 21 2018 [cit. 2021-01-11]. Dostupné z: <https://www.anothermag.com/fashion-beauty/10947/a-five-point-guide-to-the-irreverent-art-movement-inspiring-marni>
- [3] PETIT, Renaud. *On Rick Owens' Fashion & Dadaism* [online]. Italy, 2017 [cit. 2021-01-12]. Dostupné z: <https://medium.com/@renaudpetit/on-rick-owens-fashion-dadaism-392f062a8f03>
- [4] PURGAJ, Jure. *Dadaist Elements in the Works of Martin Margiela* *Dadaist Elements in the Works of Martin Margiela* [online]. [cit. 2021-01-13]. Research through Fashion.
- [5] Tony. *Artists You Need to Know: Super Mario Ninja Town – Anonymous Collage Artist Sharing Weird Mind-Blowing Collages with the World*. [online]. 2017 [cit. 2021-01-16]. Dostupné z: <https://inspirationsouls.com/artists-you-need-to-know-super-mario-ninja-town-anonymous-collage-artist-sharing-weird-mind-blowing-collages-with-the-world/>

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr 1. "L.H.O.O.Q" de Marcel Duchamp - Releitura da Obra "Mona Lisa" de Leonardo da Vinci. In: <https://www.pinterest.com> [online]. Lidia Brentano [cit. 2021-01-06]. Dostupné z: <https://www.pinterest.com.au/pin/483081497506446187/>

Obr 2. Meet Rose Sélavy: Marcel Duchamp's Female Alter Ego. In: <https://www.anothermag.com> [online]. Alexander Hawkins, 2015 [cit. 2021-01-06]. Dostupné z: <https://www.anothermag.com/art-photography/8084/meet-rose-selavy-marcel-duchamp-s-female-alter-ego>

Obr 3. Fontána, Marcel Duchamp, 1917. In: <https://www.facebook.com> [online]. Taliansko: Pincopanco, 2018 [cit. 2021-01-06]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/pincopanoeccentrico/posts/300134757248893>

Obr 4. Baroness Elsa von Freytag-Loringhoven was a German-born avant-garde, Dadaist artist and poet who worked for several years in Greenwich Village... In: <https://sk.pinterest.com> [online]. La polymita [cit. 2021-01-06]. Dostupné z: <https://sk.pinterest.com/pin/499618152396743372/>

Obr 5. Man Ray (Emmanuel Radnitzky) Gift. In: <https://www.moma.org> [online]. New York: © 2021 The Museum of Modern Art, 2006 [cit. 2021-01-06]. Dostupné z: <https://www.moma.org/collection/works/81212>

Obr 6. ABCD Raoul Hausmann. In: <http://craziecreations.blogspot.com> [online]. Unknown, 2012 [cit. 2021-01-02]. Dostupné z: <http://craziecreations.blogspot.com/2012/10/abcd-raoul-hausmann.html>

Obr. 7. Raoul Hausmann The Art Critic 1919–20. In: <https://www.tate.org.uk> [online]. © ADAGP, Paris and DACS, London 2020: TATE [cit. 2021-01-09]. Dostupné z: <https://www.tate.org.uk/art/artworks/hausmann-the-art-critic-t01918>

Obr. 8. "Hannah Höch Artist Overview and Analysis". [Internet]. 2021. TheArtStory.org
Content compiled and written by Anna Souter
Edited and published by The Art Story Contributors
Available from: <https://m.theartstory.org/artist/hoch-hannah/>
First published on 21 Jan 2016. Updated and modified regularly
[Accessed 08 Jan 2021]

Obr. 9. Hannah Höch, Da-dandy 1919, collage. In: <https://www.artsy.net> [online]. New York: Art Resource [cit. 2021-01-06]. Dostupné z: <https://www.artsy.net/artwork/hannah-hoch-da-dandy>

Obr. 10. Johannes Baader The Author of the Book Fourteen Letters of Christ in His Home (Der Verfasser das Buches Vierzehn Briefe Christi in seinem Heim) 1920. In: <https://www.moma.org> [online]. New York: © 2021 The Museum of Modern Art, 2006 [cit. 2021-01-09]. Dostupné z: <https://www.moma.org/collection/works/35877>

Obr. 11. File:The Great Plasto-Dio-Dada-Drama, Germany's Greatness and Decline or The Fantastic Life of the Superdada, 1920.jpg. In: <https://commons.wikimedia.org> [online].

Vulkekin, 2019 [cit. 2021-01-10]. Dostupné z: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:The_Great_Plasto-Dio-Dada-Drama,_Germany%27s_Greatness_and_Decline_or_The_Fantastic_Life_of_the_Superdada,_1920.jpg

Obr. 12. PATRASOVÁ, Dáda. Praga Beach. In: <https://sk.pinterest.com> [online]. 2019 [cit. 2021-01-16]. Dostupné z: <https://www.instagram.com/p/BvqeZ1kBW3G/>

Obr. 13. PACAUD, Julien. In: <https://sk.pinterest.com> [online]. [cit. 2021-01-16]. Dostupné z: <https://sk.pinterest.com/pin/146085581636697636/>

Obr. 14. DAWBER, Martin a Stephen BAYLEY. *Modern Vintage Illustration*. London: Batsford, 2012. ISBN 9781849940320. str. 102

Obr. 15. SUPER MARIO NINJA TOWN. In: <https://sk.pinterest.com> [online]. 2021 [cit. 2021-01-16]. Dostupné z: <https://www.instagram.com/p/CJSQr42HLG0/>

15. DAWBER, Martin a Stephen BAYLEY. *Modern Vintage Illustration*. London: Batsford, 2012. ISBN 9781849940320

Obr. 16. DAWBER, Martin a Stephen BAYLEY. *Modern Vintage Illustration*. London: Batsford, 2012. ISBN 9781849940320. str. 101

Obr. 17. In: <https://poshmark.com> [online]. oksanakotiaeva, 2020 [cit. 2021-01-11]. Dostupné z: <https://poshmark.com/listing/VETEMENTS-Highlighter-Heel-Social-Worker-Boots-5d79c1a18557af0539a4dab0>

Obr. 18. CARDINI, Tiziana. Marni PRE-FALL 2018. In: <https://www.vogue.com> [online]. VOGUE, 2018 [cit. 2021-01-12]. Dostupné z: <https://www.vogue.com/fashion-shows/pre-fall-2018/marni/slideshow/collection#27>

Obr. 19. OWENS, Rick. GLITTER FW17. In: <https://www.rickowens.eu> [online]. Italy, 2017 [cit. 2021-01-13]. Dostupné z: <https://www.rickowens.eu/en/US/collections/women-glitter-fw17>

Obr.20. Maison Martin Margiela : Collection A/W 1998/1999. In: <https://www.europeana.eu> [online]. Europeana Fashion [cit. 2021-01-13]. Dostupné z: <https://www.europeana.eu/sk/item/2048208/OBJ27461>

Obr. 21. Moodboard

Obr. 22. Farebnosť kolekcie

Obr. 23 Technický nákres obuvi Vyšší dívčí

Obr. 24. Technický nákres doplnku Šípkového Ficusu Elastica

Obr. 25. Technický nákres obuvi Vzhůru k výškám

Obr. 26. Technický nákres doplnku Multikulturní setkání

Obr. 27. Technický nákres obuvi Balkónový Balkán

Obr. 28. Technický nákres doplňku Florazol

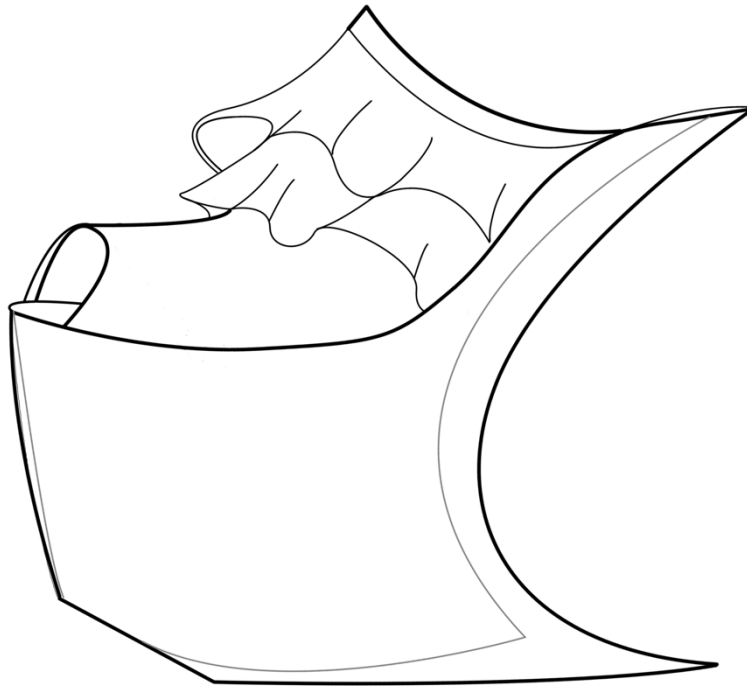
Obr. 29. Technický nákres obuvi Hvězda parketu

Obr. 30. Technický popis doplňku Vzduchotesno

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha P 1: Technický popis modelu Vyšší dívčí
- Příloha P 2: Technický popis modelu Vzůru k výškám
- Příloha P 3: Technický popis modelu Balkónový Balkán
- Příloha P 4: Technický popis Hvězda parketu
- Příloha P 5: Strihové riešenie Vyšší dívčí
- Příloha P 6: Strihové riešenie doplnku Šípkový Ficus Elastica
- Příloha P 7: Strihové riešenie obuvi Vzhůru k výškám
- Příloha P 8: Strihové riešenie doplnku Multikulturní setkání
- Příloha P 9: Strihové riešenie obuvi Balkónový Balkán
- Příloha P 10: Strihové riešenie doplnku Florazol
- Příloha P 11: Strihové riešenie obuvi Hvězda Parketu
- Příloha P 12: Strihové riešenie doplnku Vzduchotesno
- Příloha P 14: Návrhy
- Příloha P 15: Fotodokumentácia

PŘÍLOHA P 1: TECHNICKÝ POPIS MODELU VYŠŠÍ DÍVČÍ

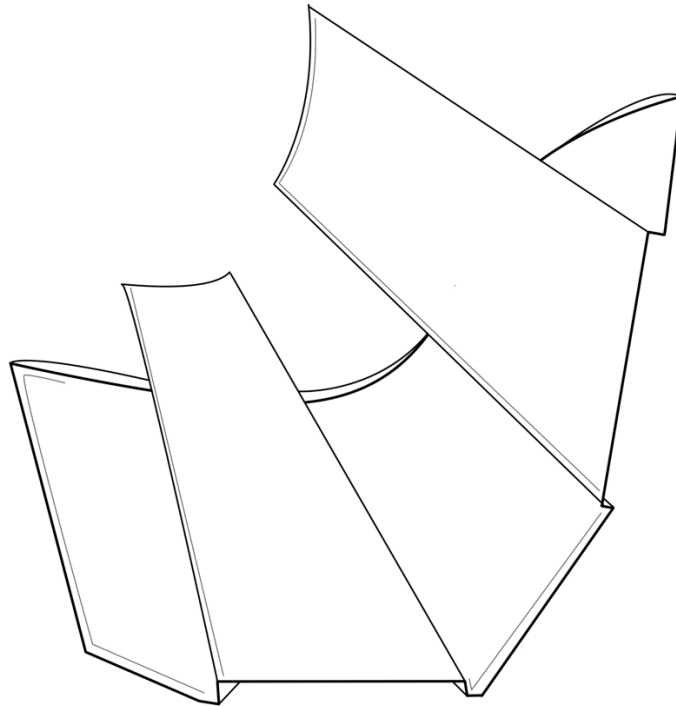
Nazuvák s otvorenou špičkou je zhotovený lepeným výrobným spôsobom. Platforma je vyrezaná a vybrúsená zo smrekového dreva a potiahnutý kozou usňou. Celý zvršok je zhotovený z kozej usne s prírodným chlpom a volány z fialového kozieho velúru. Podšívka na obuvi a vkladacie stielky sú vyrezané z fuksiového, kozieho velúru. Volány sú na členkovej časti olemované pásikom kozej usne. Obuv je zhotovená krájanou úpravou hrán.

PŘÍLOHA P 2: TECHNICKÝ POPIS MODELU VZHŮRU K VÝŠKÁM

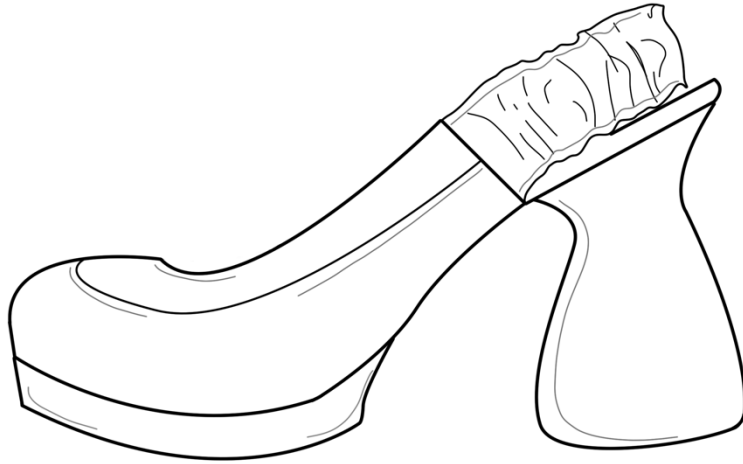
Vyššia členková obuv je zhotovená lepeným výrobným spôsobom s jednotkovou podošvou z termoplastického polyuretánu. Zvršok je zhotovený kombináciou kožej usne s prírodným chlpom, hovädzinovej usne z dezénom reptílie a kozím velúrom. Podšívka je zhotovená z kožej usne. K členkovému dielcu je našitý jazyk. Obuv sa uzatvára prostredníctvom šnurovadla. V hornom obvode je bandáž z molitanu. Výstužové dielce sú z termoplastického materiálu. Zvršok je zhotovený krájanou úpravou hrán.

PŘÍLOHA P 3: TECHNICKÝ POPIS MODELU BALKÓNOVÝ BALKÁN

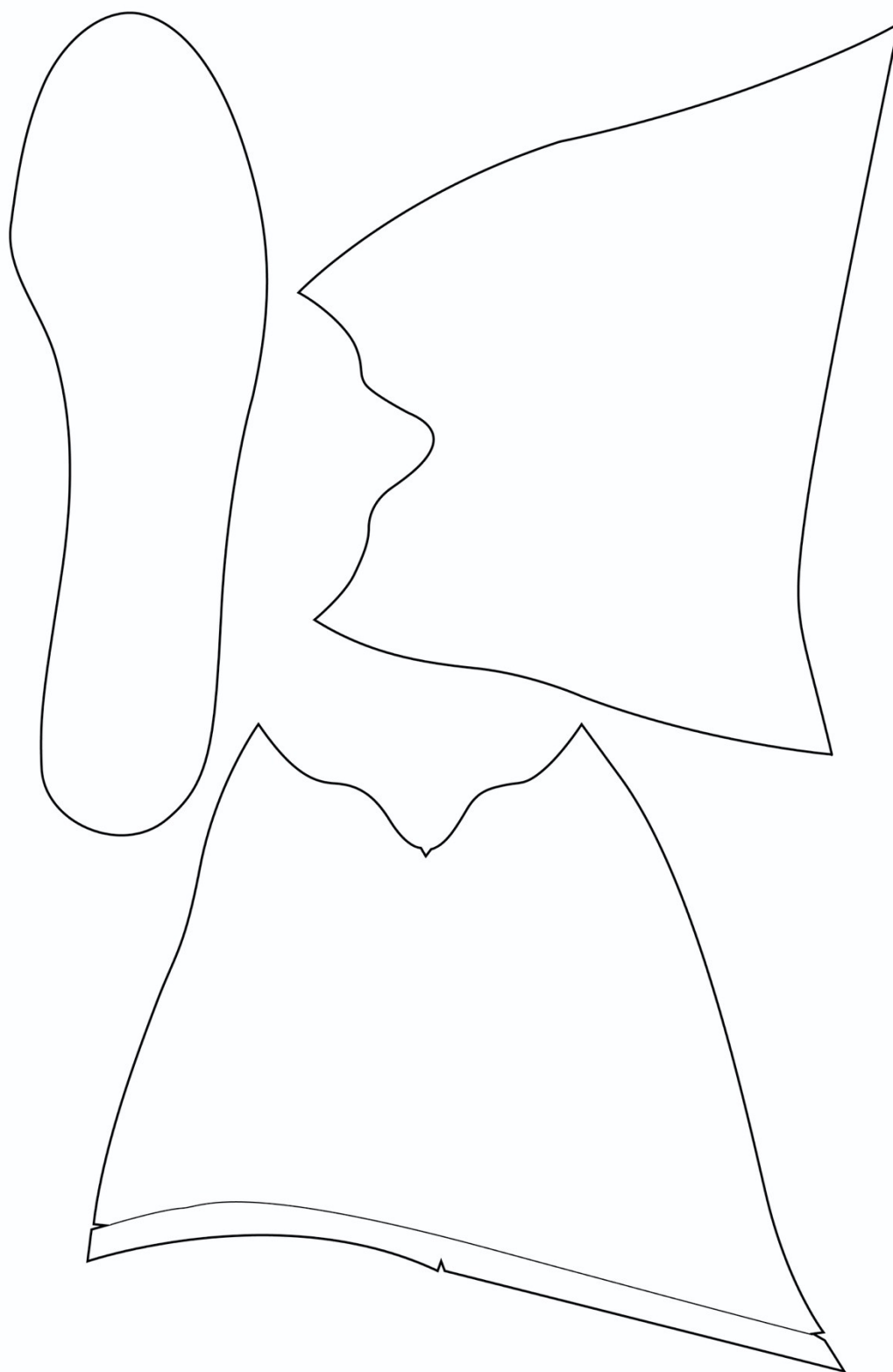
Nazuvák je vytvorený lepeným výrobným spôsobom. Podošva je vytvorená zo smrekového dreva s vyfrézovanými drážkami na upevnenie zvršku, platforma je potiahnutá fuksiovým kozím velúrom. Zvršok je vytvorený z pásov z hovädzinovej usne s dezénom reptílie a podšívka z prasacej usne. Obuv je zhotovená krájanou úpravou hrán.

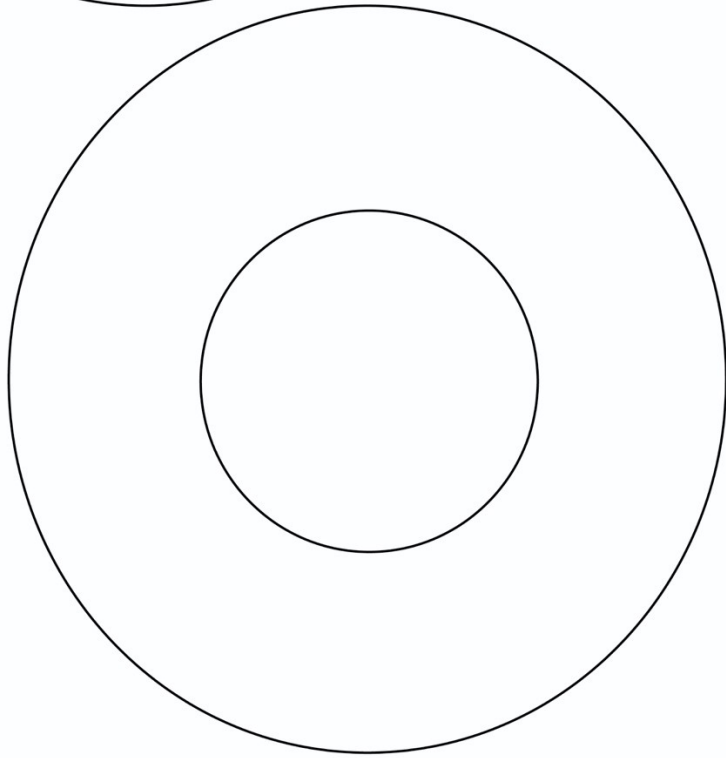
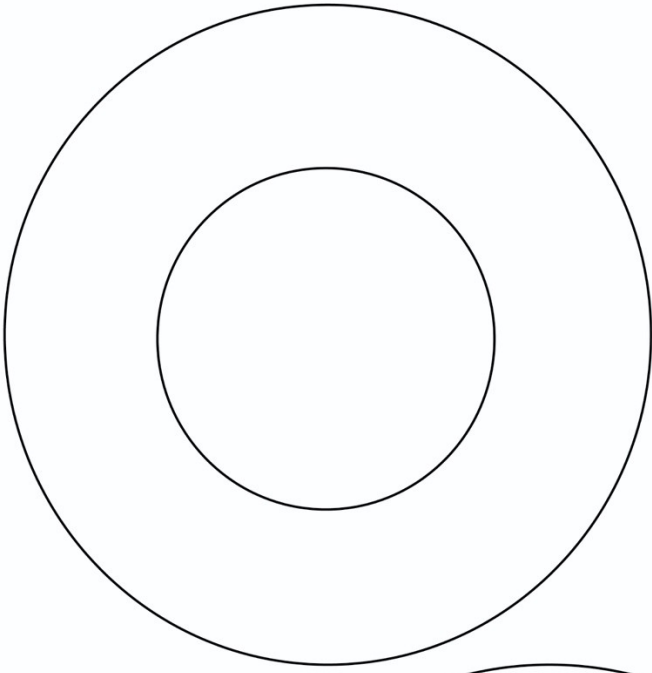
PŘÍLOHA P 4: TECHNICKÝ POPIS MODELU HVĚZDA PARKETU

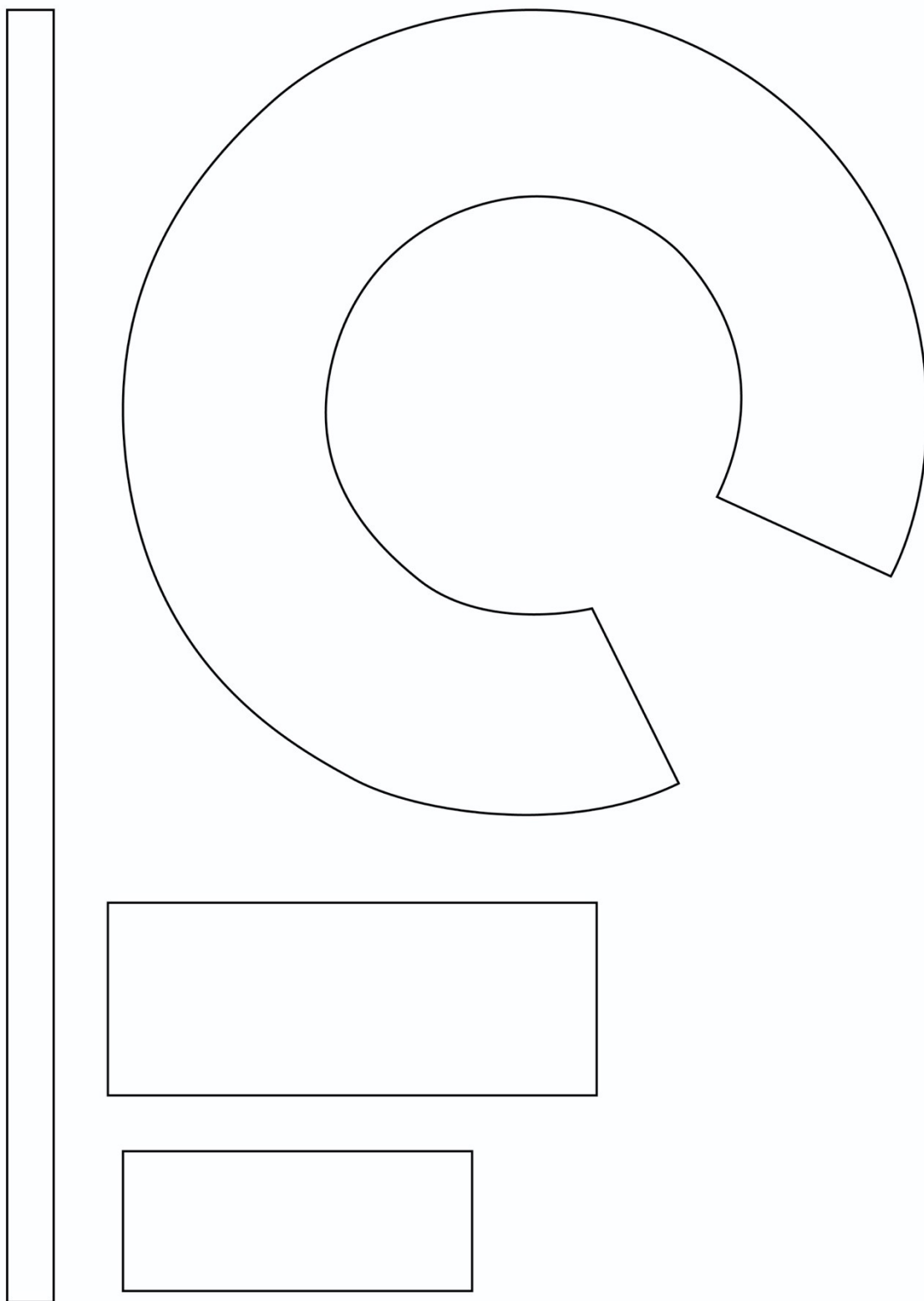
Nazuvák s otvorenou pätou je zhotovený lepeným výrobným spôsobom. Obuv na päte drží pomocou usňového pásiku z prasacej usne a pružinky. Členková časť je rozdelená na členkový diel a obsádku z kozej usne. Podšívka a vkladacie stielky sú z prasacej usne. Platforma a sústružené podpätky sú zo smrekového dreva. Obuv je zhotovená krájanou úpravou hrán.

PŘÍLOHA P 5: STRIHOVÉ RIEŠENIE OBUVI VYŠŠÍ DÍVČÍ

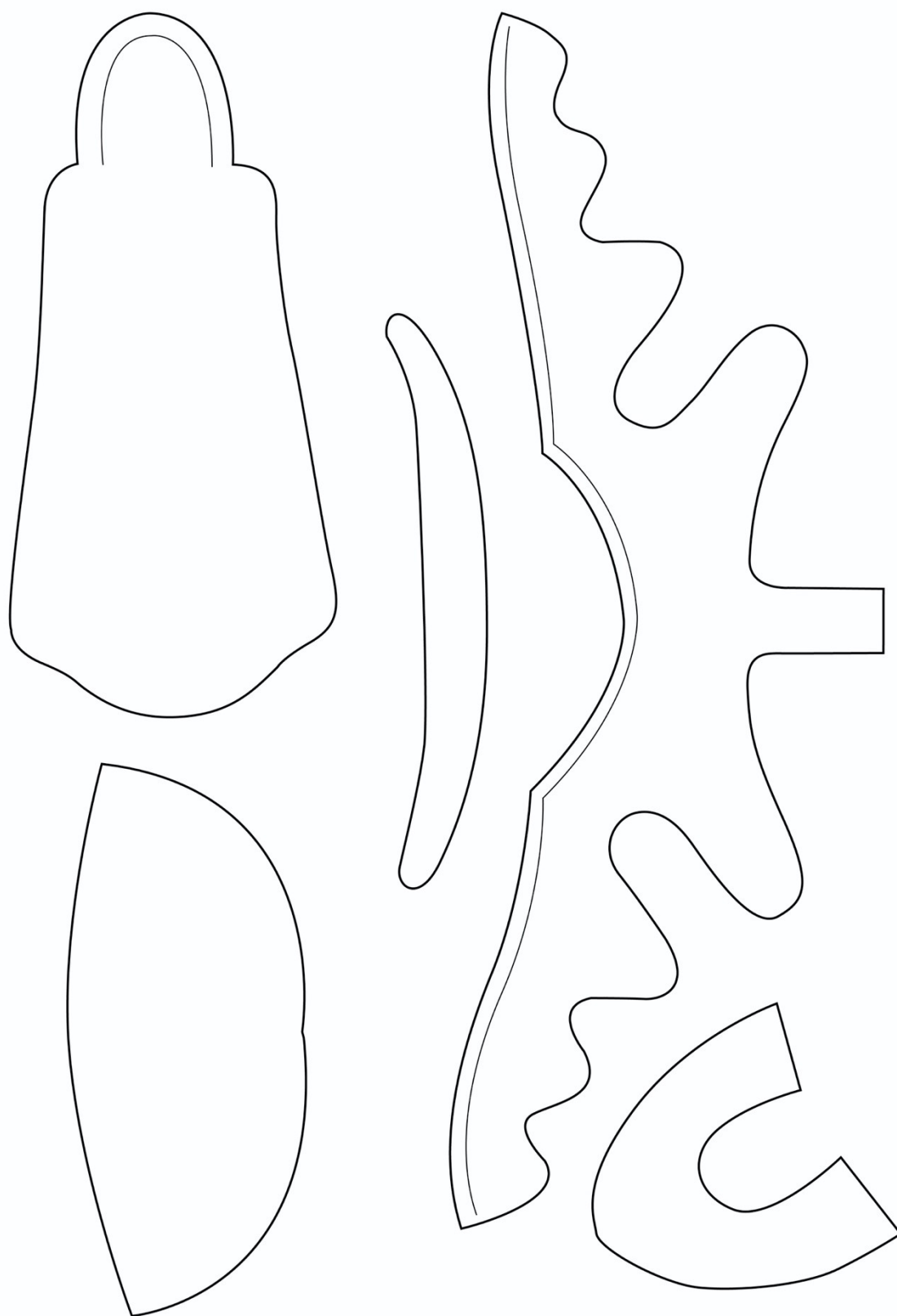

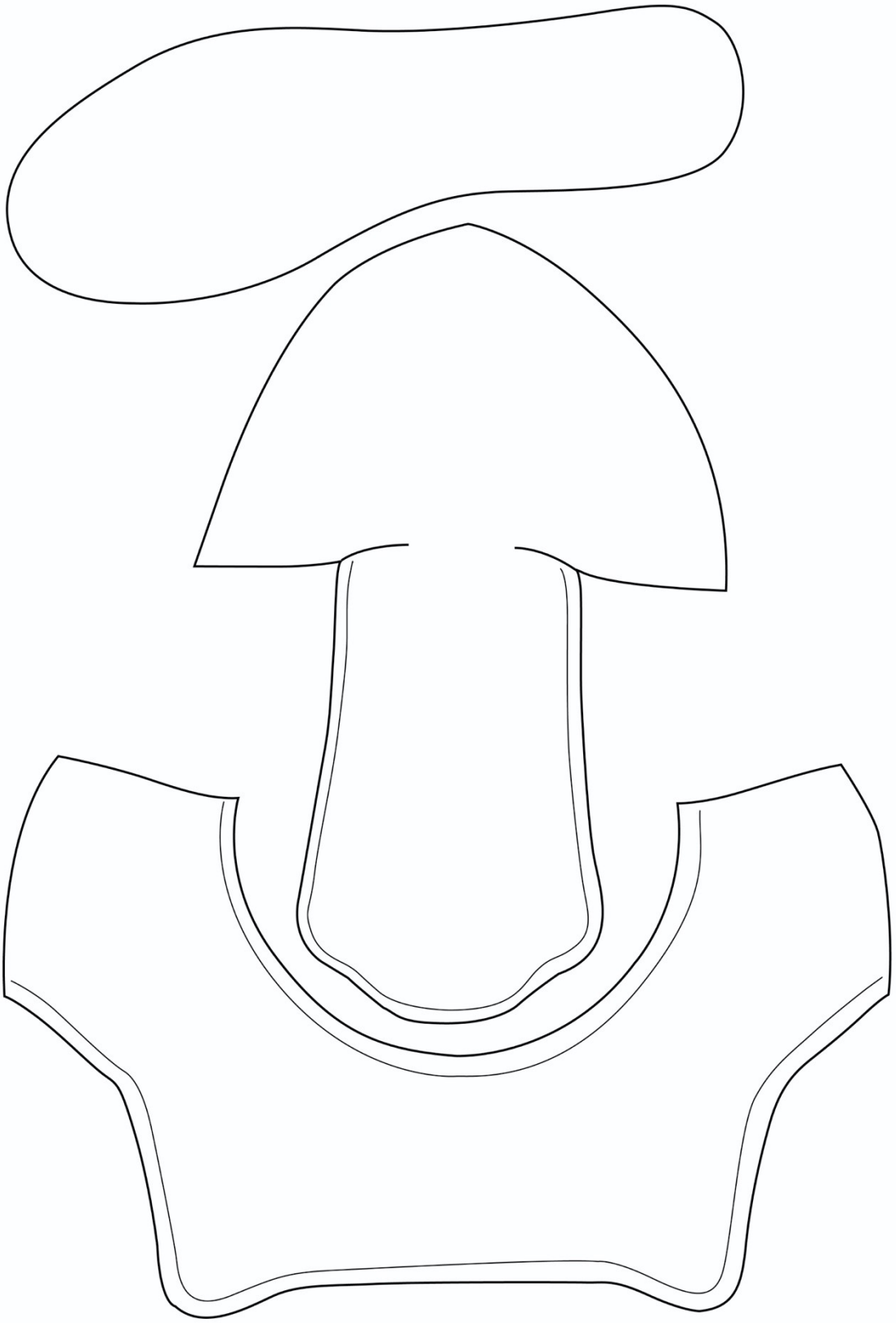

**PŘÍLOHA P 6: STRIHOVÉ RIEŠENIE DOPLNKU ŠÍPKOVÝ FICUS
ELASTICA**

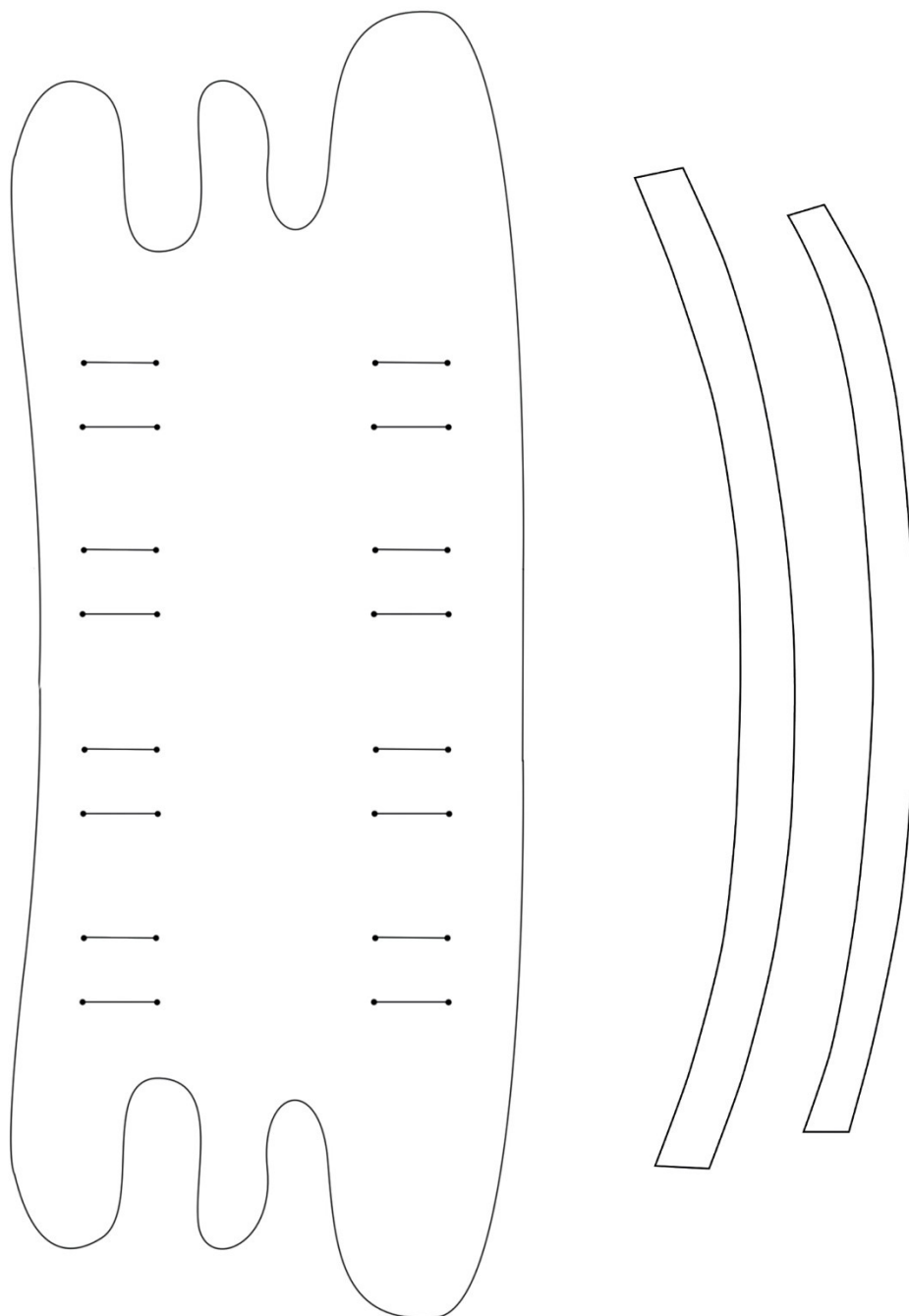

PŘÍLOHA P 7: STRIHOVÉ RIEŠENIE OBUVI VZŮRU K VÝŠKÁM

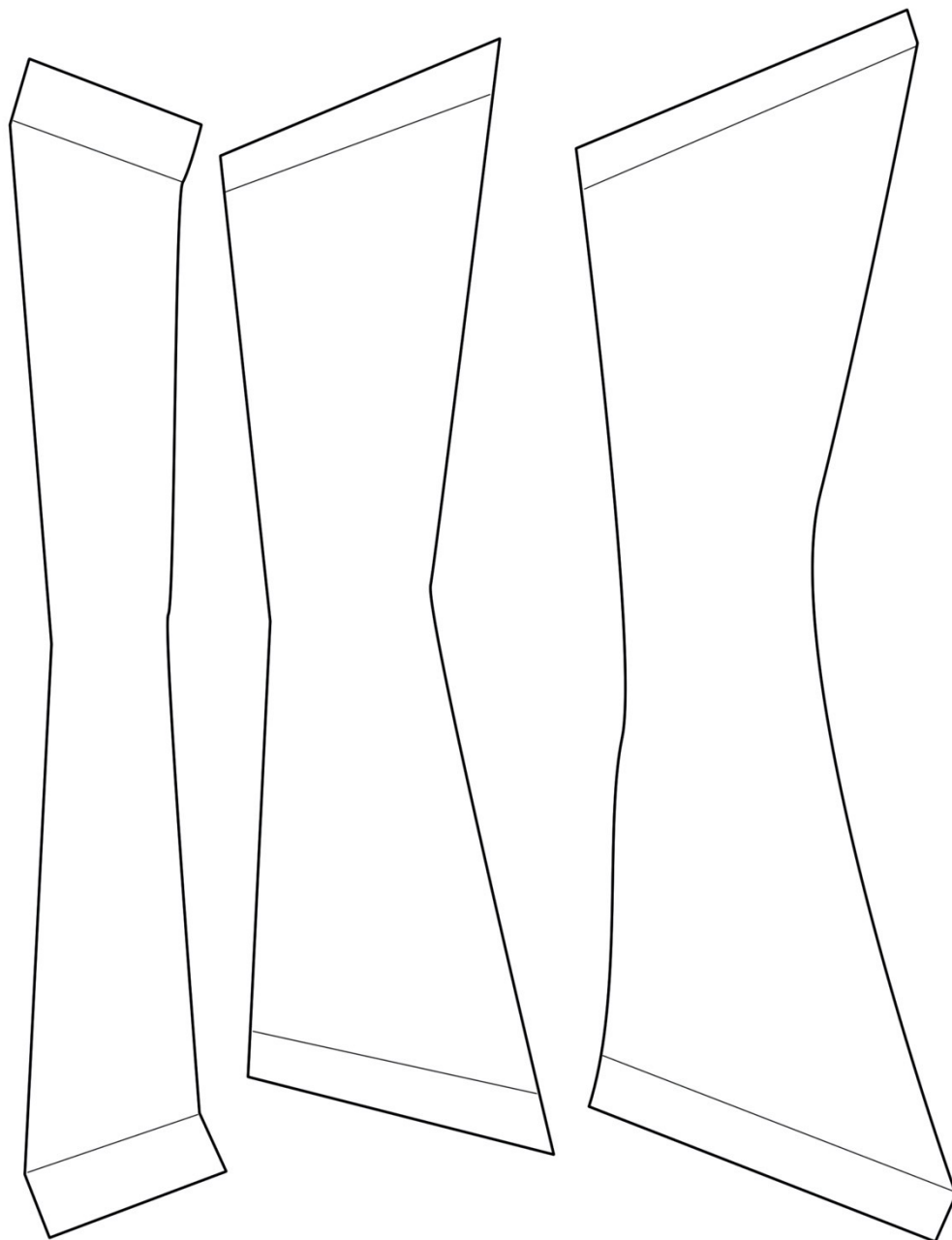

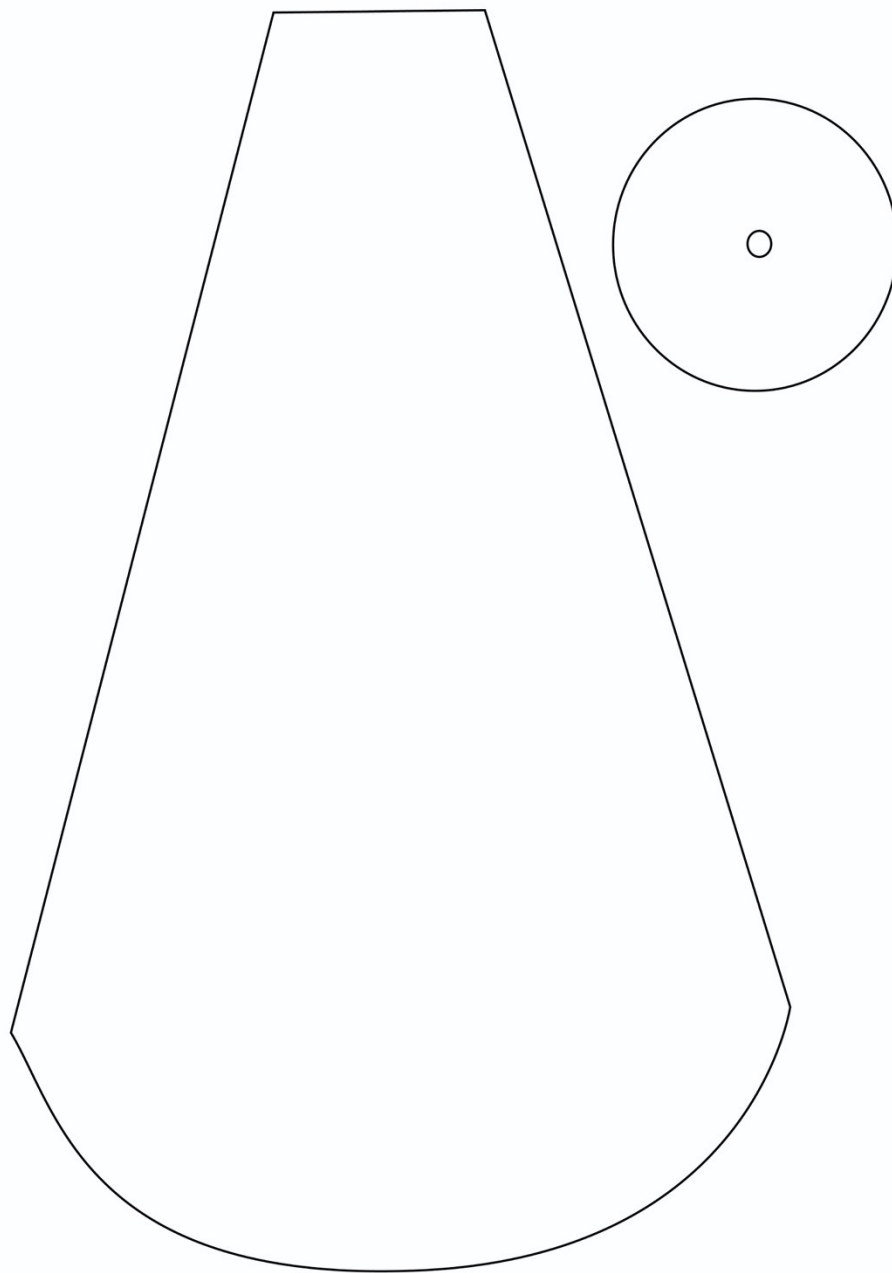
PŘÍLOHA P 8: STRIHOVÉ RIEŠENIE DOPLNKU MULTIKULTURNÍ SETKÁNÍ

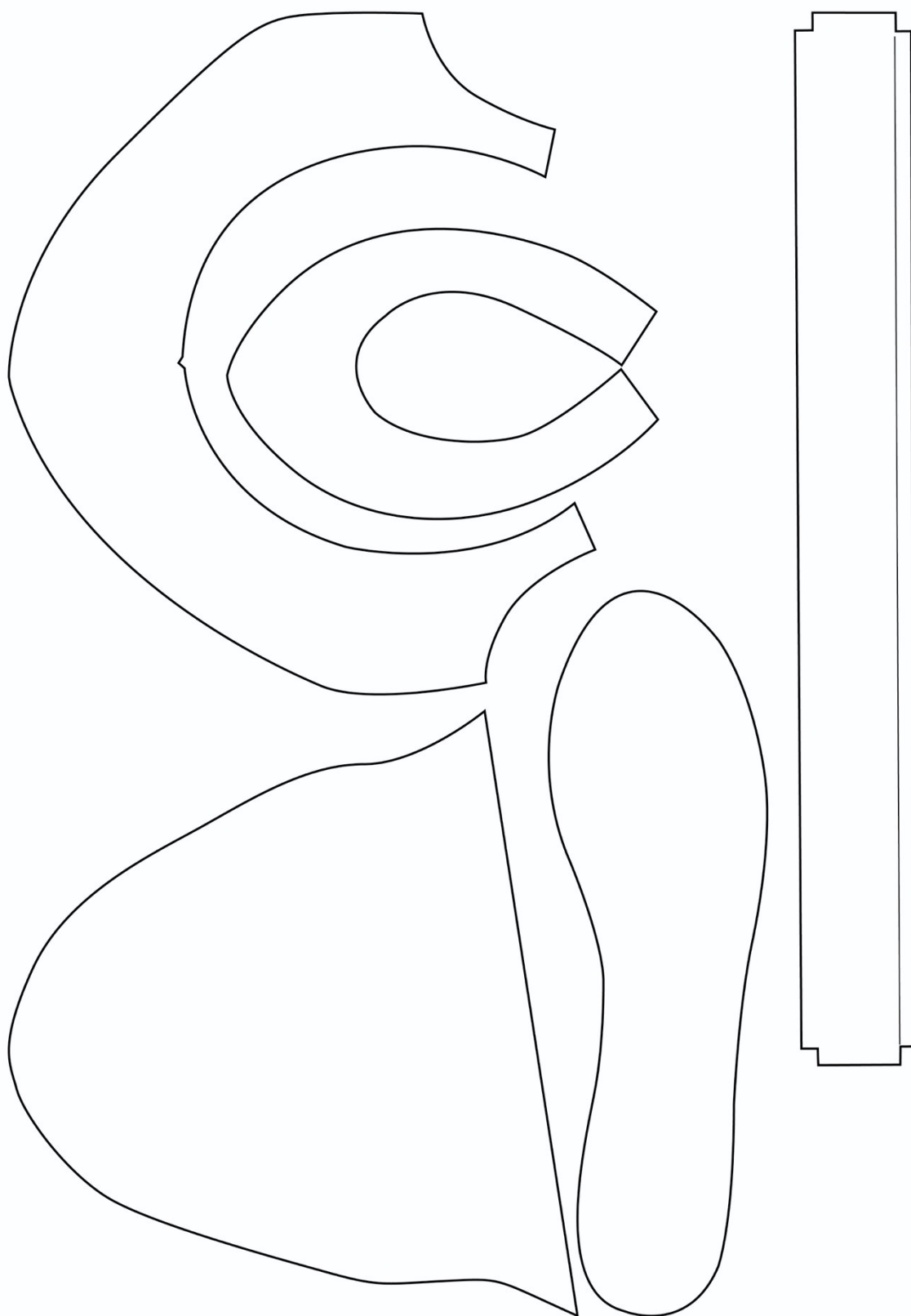
**PŘÍLOHA P 9: STRIHOVÉ RIEŠENIE OBUVI BALKÓNOVÝ
BALKÁN**

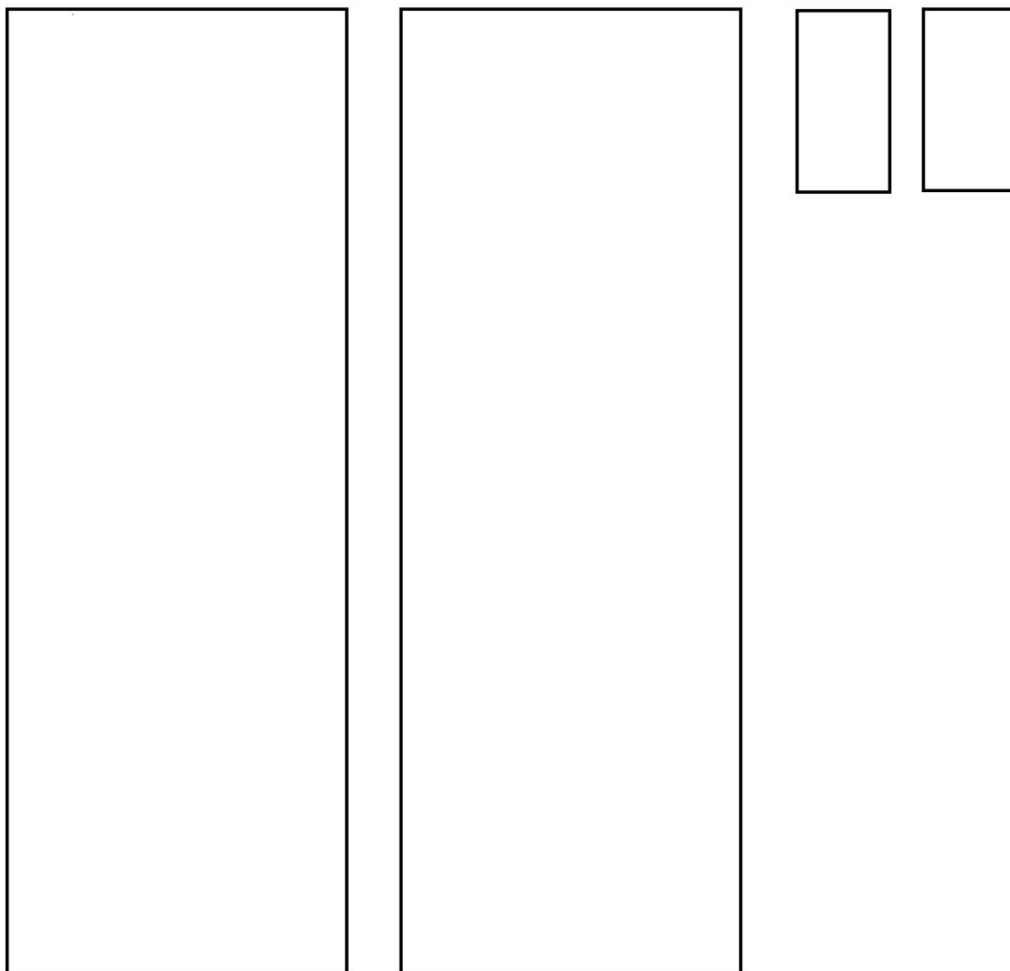
PŘÍLOHA P 10: STRIHOVÉ RIEŠENIE DOPLNKU FLORAZOL

PŘÍLOHA P 11: STRIHOVÉ RIEŠENIE OBUVI HVĚZDA PARKETU

**PŘÍLOHA P 12: STRIHOVÉ RIEŠENIE DOPLNKU
VZDUCHOTESNO**

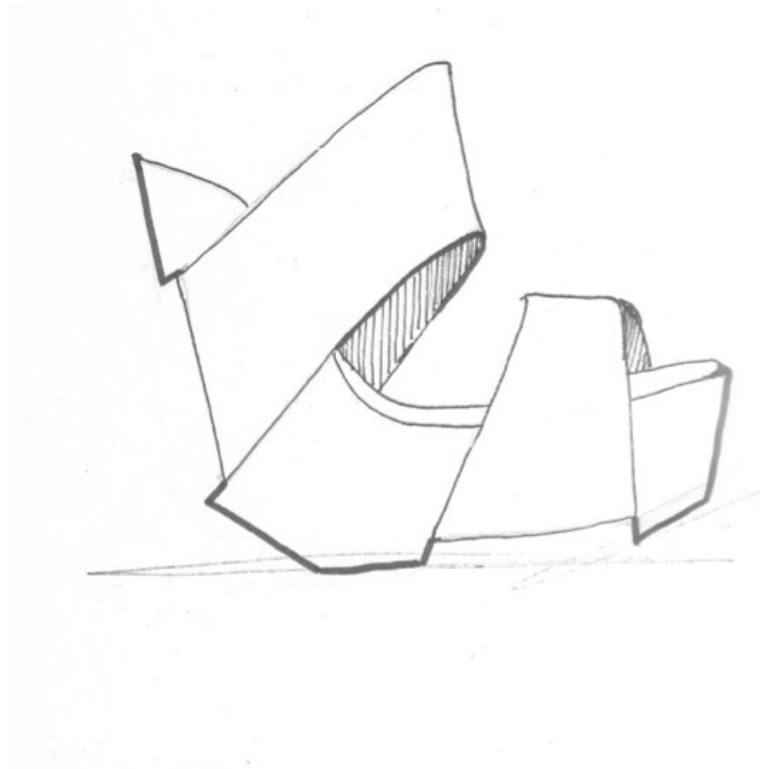

PŘÍLOHA P 13: NÁVRHY

1.

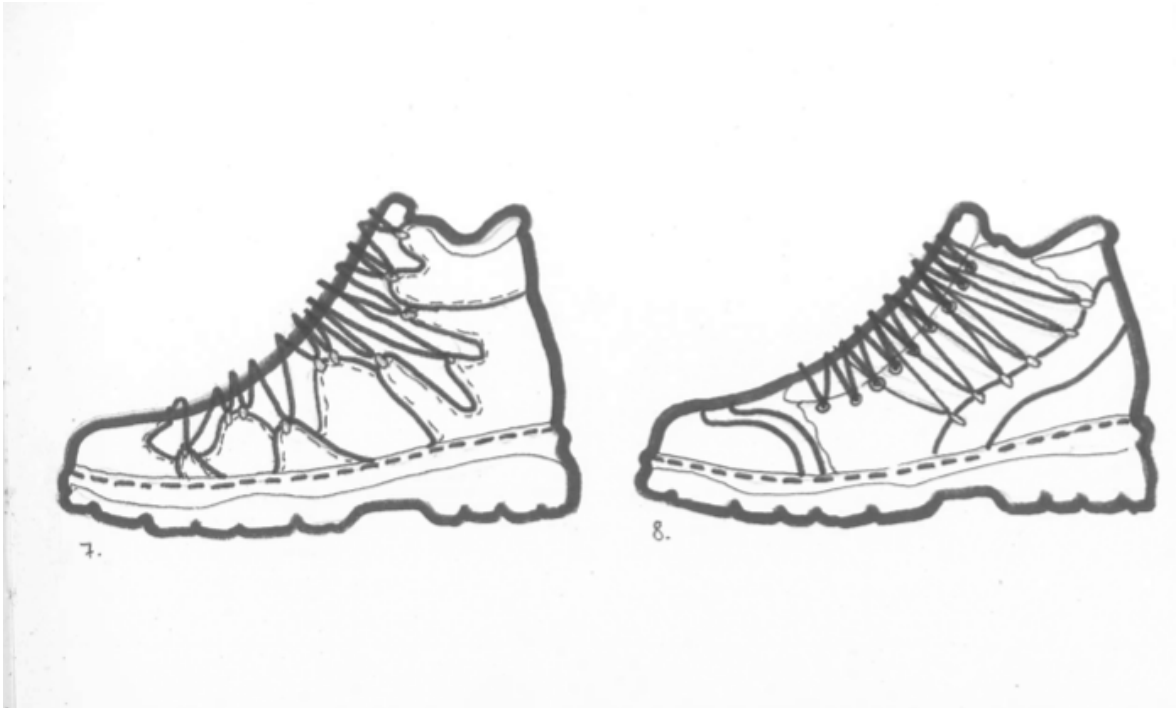
2.

5.

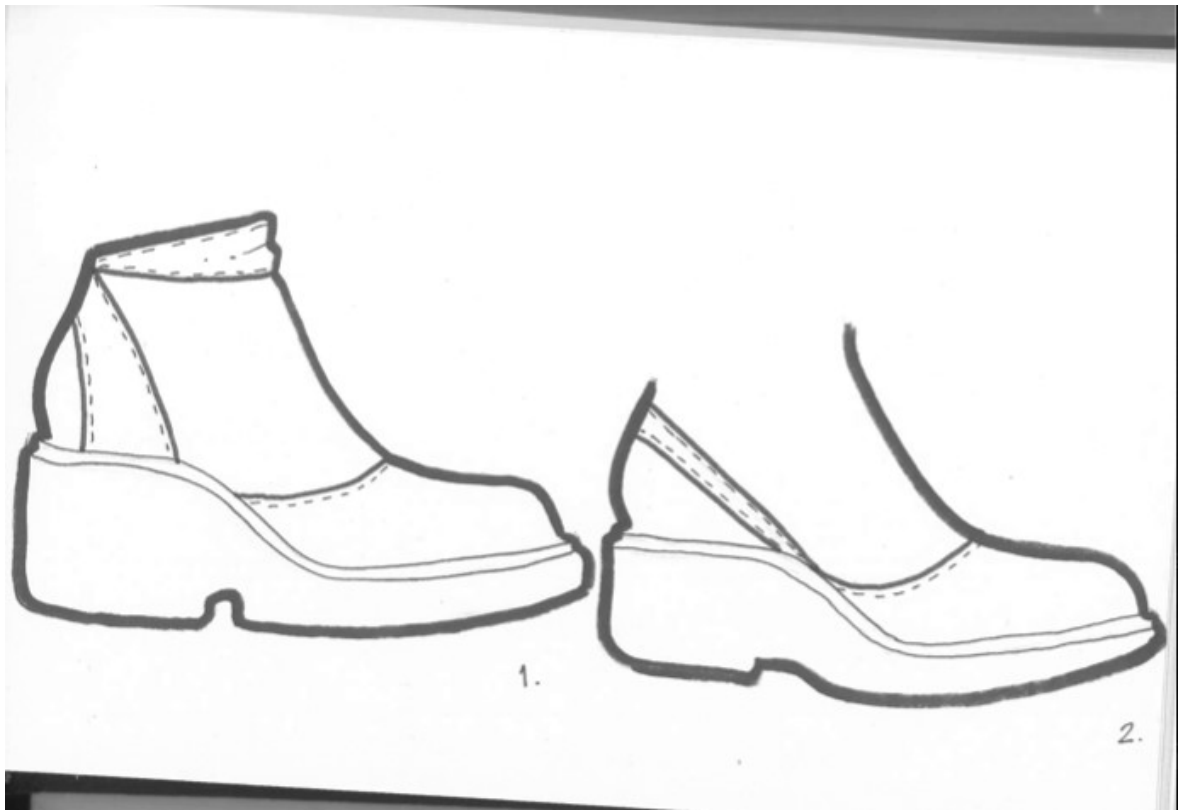

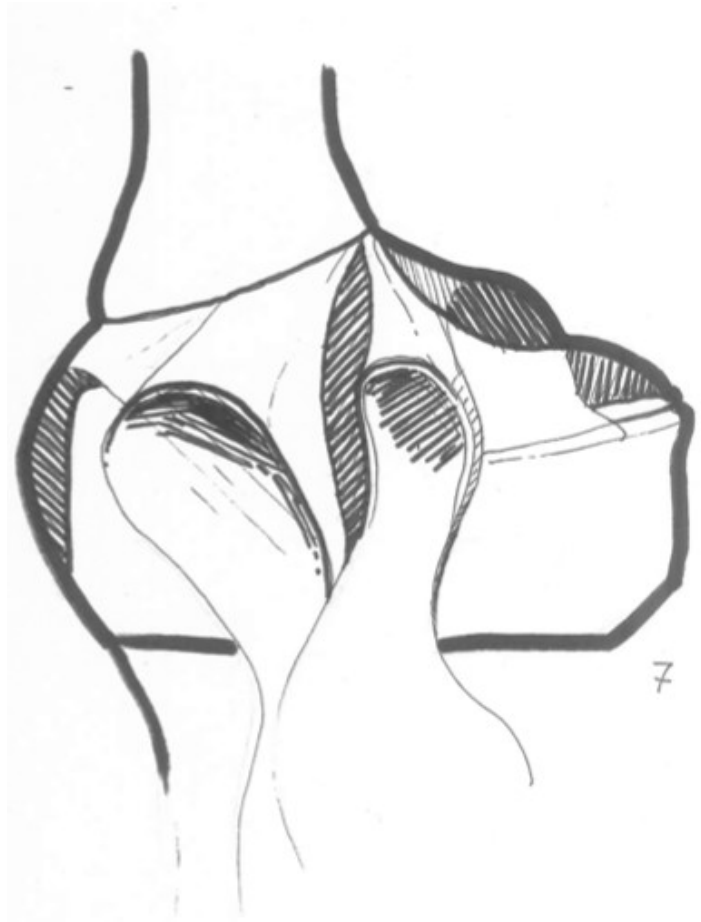
6.

Otočit doľava

PŘÍLOHA P 14: FOTODOKUMENTÁCIA

